

УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»

Швай Артур Васильович

УДК.336.6

Дипломна робота
«Оцінка кредитоспроможності суб'єкта підприємницької
діяльності»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Дипломна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ **А.В. Швай**

Науковий керівник _____ **Плетенецька Світлана Михайлівна,**
к.е.н., доцент

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЇЇ ОЦІНКА	5
1.1.Сутність кредитування та його роль у формуванні фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності.....	5
1.2. Економічне поняття кредитоспроможності	9
1.3.Система оцінки кредитоспроможності	14
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ Україна» ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	22
2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна».....	22
2.2. Аналіз та оцінка фінансової діяльності та фінансового стану підприємства.....	31
2.3. Факторний аналіз формування кредитоспроможності підприємства.....	46
2.4. Стратегія управління прибутком підприємства та оцінка резервів зростання кредитоспроможності на перспективу.....	54
2.5. Заходи щодо вдосконалення оцінки кредитоспроможності підприємства.....	61
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що враховуючи сучасний стан економіки України, те, яким є фінансовий стан багатьох вітчизняних підприємств та велику кількість проблемних кредитів, українські банки змушені постійно вдосконалювати стратегію та тактику своєї кредитної діяльності. Серед інструментів з мінімізації ризику в кредитній діяльності банку головне місце займає оцінка кредитоспроможності позичальників. Високий рівень проблемних кредитів, що спостерігається в кредитних портфелях вітчизняних банків свідчить про недосконалість процесів визначення кредитоспроможності. У зв'язку з цим зростає актуальність питання дослідження сучасних методик та вдосконалення діючої методики оцінювання кредитоспроможності клієнтів банку.

Сутність кредитоспроможності, його значення та фактори зростання розглядаються у працях таких вчених: В.Д. Базилевича, І.А. Бланка, В.І. Грушка, С.В. Зазанської, С.Ф. Покропивного, А.М. Поддєрьогіна, І.І. Румика, О.Г. Чумаченко та ін.

Мета даної дипломної роботи полягає в оцінці кредитоспроможності підприємства та пошуку напрямів удосконалення даного процесу.

Для досягнення мети в роботі ставилися такі **завдання**:

- охарактеризувати економічну сутність кредитоспроможності;
- вивчити методику оцінки кредитоспроможності підприємства;
- дослідити економіко-організаційну діяльність ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»;
- проаналізувати та оцінити фінансову діяльність та фінансовий стан підприємства;
- запропонувати заходи вдосконалення формування та використання кредитоспроможності.

Об'єктом дослідження є ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна».

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають в

процесі оцінки кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні й практичному вирішенні основних завдань щодо оцінки кредитоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності.

Практичне значення результатів дослідження полягало в аналізі чинного законодавства щодо формування кредитоспроможності, оскільки в Україні у нормативно-правових актах відсутня методика розрахунку ефективного кредитоспроможності та пошуку напрямів удосконалення даної методики. Це обумовлює необхідність подальших досліджень методики формування кредитоспроможності на підприємстві.

Теоретичною і методологічною базою дослідження є об'єктивні закони економіки, наукові праці вітчизняних і іноземних учених – економістів. У магістерській роботі застосований системний підхід до розвитку проблеми, використовувалися теоретичні й емпіричні методи дослідження, такі як системний аналіз, аналогія, абстрагування, індукція і дедукція, побудова теорії.

Інформаційною базою дипломної роботи послужили Конституція України, закони України, які регламентують процес кредитування, статистична фінансова звітність об'єкта дослідження, відповідні монографії та наукові роботи вітчизняних вчених, у яких відображена дана наукова проблема.

Апробація результатів роботи. Основні положення та результати магістерської роботи обговорювалися на конференції: «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку-2021» (ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2-3 грудня, м. Київ, 2021 р.).

Структура дипломної роботи складається з титульного листа, змісту, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 72 сторінки, список використаних джерел – 84 найменування, додатків – 2.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИСПРОМОЖНОСТІ ТА ЇЇ ОЦІНКА

1.1. Сутність кредитування та його роль у формуванні фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької діяльності

Кредит – це позика у грошовій або натуральній формі, яка надається на умовах повернення із сплатою відсотків за користування однією юридичною чи фізичною особою іншої.

Сутність кредиту розкривають його функції :

1) **перерозподільча** (за допомогою кредиту вільні грошові капітали та доходи підприємств, домогосподарств, держави акумулюються і перетворюються на позичковий капітал);

2) емісійна;

3) прискорення процесу **концентрації** та централізації виробництва і капіталу (здійснюється на основі використання акцій і облігацій корпоративної форми власності, злиттів компаній тощо);

4) сприяння економії витрат обігу (через використання безготівкових розрахунків та зміни готівки кредитними грошима);

5) обслуговування кредитом інноваційного процесу розвитку малих і середніх виробничих структур, підготовки та перепідготовки відповідних кадрів;

б) **регулювання** макроекономічних процесів;

7) **контрольна** [1, с.205].

Об'єктивна необхідність кредиту в умовах ринкової економіки зумовлюється закономірностями кругообігу основного і обігового капіталу в процесі розширеного відтворення. На одних ділянках господарювання вивільняються тимчасово вільні грошові капітали, які виступають джерелами кредиту, а на інших – виникає тимчасова потреба у кредитах.

В умовах ринку розрізняють такі види кредиту: банківський, комерційний, іпотечний, податковий, споживчий (товарний), державний і міжнародний. Кредит може надаватися у грошовій або натуральній формі.

У кредитних відносинах беруть участь дві сторони: позичальник і кредитор.

Ці сторони називаються суб'єктами кредитних відносин, а ті гроші чи матеріальні цінності, витрати чи проекти, стосовно яких укладається кредитна угода, є об'єктами кредиту. Суб'єкти кредитних відносин можуть одночасно виступати і кредиторами, і позичальниками.

Розрізняють такі основні форми кредиту:

- товарну, що виникає між продавцями і покупцями, коли покупці одержують товари чи послуги з відтермінуванням платежу (комерційний кредит);

- грошову, що найбільш характерна в банківській практиці;

- гарантійну (зобов'язання банку гарантувати платіж клієнтові в разі коли той не зможе оплатити свої рахунки – акцептний, аваль–ний кредити).

Принципи кредитування – це основні вихідні положення, на які спирається як теорія, так і практика кредитного процесу.

Принципи кредитування такі:

- строковість – кредит повинен бути повернений у строк, що визначений кредитною угодою;

- поверненість – виникає із суті кредиту, цим кредит якраз і відрізняється від фінансових відносин;

- платність – сплата процентів, об'єктивний супутник кредиту, тому що кредит – комерційна операція;

- забезпеченість – мета цього принципу: захистити інтереси банку, зменшити ризик операції;

- цільове використання – вкладення коштів у сферу обігу, виробництво тощо [4, с. 62].

Проведення кредитних операцій комерційних банків має відповідати певним вимогам і умовам, що продиктовані вимогами законодавства і кредитною політикою банку.

Кредитування позичальників має здійснюватися з додержанням комерційним банком економічних нормативів регулювання банківської діяльності та вимог НБУ щодо формування обов'язкових, страхових і резервних фондів.

Позички надаються всім суб'єктам господарювання незалежно від форми власності за умови, що позичальник є юридичною особою, зареєстрованою як суб'єкт підприємництва, або фізичною особою.

Рішення про надання кредиту має ухвалюватися колегіально (кредитним комітетом) й оформлятися протоколом.

Кредитування здійснюється в межах параметрів, визначених політикою банку. Вони охоплюють:

- пріоритетні напрями в кредитуванні;
- обсяги кредитів та структуру кредитного портфеля;
- граничні розміри кредиту на одного позичальника;
- методик оцінювання фінансового стану та кредитоспроможності позичальника;
- рівень відсоткової ставки тощо.

Підприємства отримують кредити на принципах терміновості, повернення, цільового використання, забезпечення, платності.

Порядок надання і оформлення кредиту визначається Положенням Національного банку України "Про кредитування".

Банки не можуть надавати кредити:

- на покриття збитків господарської діяльності позичальника;
- на формування та збільшення статутного капіталу підприємства;
- на внесення позичальником платежів до бюджету і позабюджетних фондів (за винятком кредитування за контокорентним рахунком);
- підприємствам, щодо яких порушено справу про банкрутство;

- підприємствам, у контрактах яких не передбачено страхування можливих втрат від не поставки товарно-матеріальних цінностей;
- підприємствам, які мають прострочену заборгованість за раніше отриманими позичками і несплаченими відсотками [8, с. 89].

Розробка політики залучення банківського кредиту здійснюється за такими основними етапами:

- перший етап - визначення цілей використання банківського кредиту, що залучається. Оскільки різні види банківського кредиту повною мірою можуть задовольнити весь спектр потреб підприємства в позикових коштах (у цьому проявляється універсальність банківського кредиту), цілі його використання впливають із загальних цілей залучення позикового капіталу;

- другий етап - оцінка власної кредитоспроможності підприємства. Політика залучення банківського кредиту, що розробляється підприємством, має узгоджуватись за основними своїми параметрами з відповідними параметрами кредитної політики комерційних банків. У складі параметрів кредитної політики банків чільне місце належить оцінці рівня кредитоспроможності позичальників, що визначає диференціацію умов кредитування їх клієнтів. Для того, щоб підприємство могло визначити базу переговорів з банками про умови кредитування, воно повинно попередньо оцінити рівень своєї кредитоспроможності, тобто оцінити свої можливості за конкретних умов одержати кредит у повному обсязі й розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями перед банком у визначений кредитним договором строк

- третій етап – вибір необхідних видів банківського кредиту, що залучається. Цей вибір визначається в основному такими умовами:

- цілями використання кредиту;
- періодом намічуваного використання позикових коштів;
- визначеністю строків початку й закінчення використання приваблюваних коштів;

- можливостями забезпечення приваблюваного кредиту. Відповідно до встановленого переліку видів кредиту, що залучатиметься, підприємство проводить вивчення й оцінку комерційних банків, які можуть надати йому ці види кредитів.

- четвертий етап – вивчення й оцінка умов здійснення банківського кредитування в розрізі видів кредитів. Цей етап формування політики залучення банківських кредитів є найбільш трудомістким і відповідальним через різноманіття оцінюваних умов й здійснення численних розрахунків. Так, на цьому етапі визначаються: граничний розмір кредиту, граничний строк кредиту, валюта кредиту, рівень кредитної ставки, форма кредитної ставки, вид кредитної ставки, умови виплати процентів, умови погашення (амортизації) основного боргу, форми забезпечення кредиту [9, с. 228].

1.2 Економічне поняття кредитоспроможності

При наданні кредитів будь-який банк стикається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників. Ця процедура є обов'язковою, і її результати істотно впливають як на результати конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить в якому обсязі буде наданий кредит і чи буде він наданий взагалі. Проблема кредитних ризиків щодо неповернення кредитів є для комерційних банків однією з найважливіших. Адже кожного разу при видачі кредиту банк намагається придбати прибутковий актив, але водночас бере на себе ризик того, що позичальник може виявитися неплатоспроможним, тобто не зможе або не захоче вчасно покрити суму боргу і відсотки. Виникає поняття «кредитний ризик».

Кредитний ризик - це ризик понесення збитків від кредитної діяльності, тобто ризик неповернення позичальником вчасно та у повному обсязі тих кредитних ресурсів, які він отримав від банку, внаслідок певних обставин, в

основному незадовільного фінансового стану. Неповорнення кредитів тягне за собою погіршення показників фінансового стану як комерційного банку, так і позичальників. Серед інструментів з мінімізації ризику в кредитній діяльності банку чільне місце посідає оцінка кредитоспроможності позичальників. Реальні висновки і пропозиції за результатами аналізу кредитоспроможності позичальників дозволяють уникнути невиправданих ризиків при проведенні кредитних операцій. Точність оцінки важлива і для позичальника, адже від неї залежить рішення про надання кредиту та про можливий його обсяг.

Кредитоспроможність – наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки [10].

У загальному вигляді оцінювання кредитоспроможності – це поетапне дослідження, у процесі якого аналізуються:

- 1) рівень менеджменту суб'єкта підприємництва (організаційна структура, дотримання законодавства, керівництво, досвід та компетентність);
- 2) характер угоди і характеристика зовнішнього середовища, в якому функціонує суб'єкт підприємництва (регіональні і галузеві чинники, характер діяльності клієнта, географічна діяльність компанії);
- 3) кредитна історія суб'єкта підприємництва (взаємовідносини банків-кредиторів з позичальником);
- 4) конкурентоспроможність продукції;
- 5) фінансовий стан;
- 6) забезпечення угоди.

Незважаючи на те, що банківські установи самостійно розробляють методику оцінювання кредитоспроможності позичальника, будь-яка з них має включати:

- 1) кількісне оцінювання кредитоспроможності (визначення основних фінансових показників діяльності позичальника, здатність позичальника отримати дохід з усіх видів діяльності);

2) якісне оцінювання кредитоспроможності (репутація, історія бізнесу, характеристика ділової активності, зв'язки зі споживачами продукції і постачальниками, склад засновників, місцезнаходження позичальника, повернення попередніх кредитів, оцінювання ринкового становища, рівень менеджменту, привабливість продукту та ін.);

3) аналіз ефективності кредитного проекту (окупність проекту, маркетингове дослідження, грошовий потік з проекту, умови реалізації продукції, власний внесок грошових коштів у проект, перспективність розвитку галузі та ін.);

4) аналіз забезпеченості кредитної операції;

5) загальну оцінку кредитоспроможності і визначення кредитного рейтингу позичальника;

б) правила остаточного рішення про надання кредиту [9, с. 229].

Кредитоспроможність позичальника визначається за показниками, що характеризують його здатність своєчасно розраховуватися за раніше одержаними кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел і забезпечити оперативну конверсію активів у ліквідні кошти.

Українські банки розробляють власні внутрішні положення та методики аналізу кредитоспроможності позичальника, в основу яких, як правило, покладено методичні рекомендації Національного банку України щодо оцінювання банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника.

Банк визначає кредитоспроможність та платоспроможність позичальника під час надання кредиту, протягом строку дії договору з періодичністю, визначеною Положенням про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями та в разі зміни первісних умов договору, в т.ч. пов'язаних із фінансовими труднощами позичальника [11].

Кредитоспроможність підприємства оцінюється перед наданням позики, а далі щоквартально на основі показників, які відображають розміщення і джерела обігових коштів, результати фінансової діяльності, а також наявність чи відсутність у минулому році кредитних відносин підприємства з банком, розмір і строки надання позик.

Кредитоспроможність підприємства-позичальника залежить від багатьох чинників, оцінити та розрахувати кожен з яких досить складно. Велика частина аналізованих на практиці показників кредитоспроможності ґрунтується на даних за минулий період або на певну звітну дату, разом з тим, всі вони схильні до спотворення під впливом інфляції. Крім того, застосовується безліч методів і підходів вирішення цієї задачі, що не виключають один одного, а навпаки, роблять оцінку кредитоспроможності підприємства більш відповідною реальності [12, с.113].

Для оцінювання фінансового стану підприємства враховуються показники його діяльності:

- 1) обсяг реалізації продукції;
- 2) прибутки і збитки;
- 3) рентабельність;
- 4) ліквідність;
- 5) грошові потоки (рух коштів на рахунках клієнтів);
- 6) склад і динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості.

А також:

- ефективність управління підприємством;
- наявність державних замовлень і державної підтримки підприємства;
- ринкова позиція підприємства.

Для підприємства, що отримує кредит, важливо знати, на які показники банк звертатиме особливу увагу. До них належать такі:

1. Фінансові коефіцієнти — дають можливість оцінити фінансовий стан і ефективність роботи підприємства:

Аналізуючи стан та ділову активність підприємства, ці коефіцієнти порівнюють з показниками конкурентів і визначають зміни, що сталися протягом визначених періодів (динаміку змін).

2. Рух грошових коштів — аналіз цього фактора дає змогу виявити сезонну потребу підприємства у грошових коштах.

Звіт про рух грошових коштів відображає надходження або відплив коштів підприємства за певний період.

Приплив і відплив коштів можна поділити на три категорії (табл. 1.1). Негативний рух грошових коштів означає, що підприємству необхідний кредит у межах отриманого негативного значення.

Таблиця 1.1

Рух грошових коштів

Види діяльності	Приплив грошових коштів	Відплив грошових коштів
Основна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> реалізація продукції; збільшення кредиторської заборгованості; зменшення дебіторської заборгованості 	<ul style="list-style-type: none"> здійснення витрат; зменшення кредиторської заборгованості; збільшення дебіторської заборгованості
Інвестиційна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> продаж основних засобів (землі, обладнання); продаж акцій інших підприємств 	<ul style="list-style-type: none"> придбання основних засобів; купівля акцій інших підприємств
Фінансова діяльність	<ul style="list-style-type: none"> збільшення розмірів позичених коштів; збільшення власного капіталу 	<ul style="list-style-type: none"> погашення заборгованості; виплата дивідендів

Джерело: складено автором.

Позитивний рух грошових коштів означає, що підприємство зможе зменшити існуючу заборгованість.

Отже, надання кредиту залежить від того, наскільки банк довіряє підприємству та наскільки він задоволений прогнозом [13, с.38].

3. Оцінка ділового середовища підприємства — здійснюється за допомогою таких показників:

- форма власності (вказує на міру ризику повернення кредиту і хто несе відповідальність);
- вид діяльності (визначаються перспективи розвитку);
- постачальники (оцінюється їх надійність);
- конкуренція;
- виробничі потужності (основні засоби);
- керівництво й організація (кваліфікація, досвід керівників, вакансії, ведення сучасних методів управління, маркетингу, контролю);
- сильні й слабкі сторони клієнта — позичальника.

На підставі оцінки кредитоспроможності підприємства й ефективності комерційної угоди банк приймає рішення про можливість видачі підприємству кредиту й укладає з ним кредитний договір.

1.3. Система оцінки кредитоспроможності

З метою управління кредитними ризиками банки мають проводити оцінку кредитоспроможності позичальника як на стадії прийняття рішення про доцільність видачі кредиту, так і на стадії контролю за процесом погашення відсотків і заборгованості за кредитом. У зарубіжній та вітчизняній банківській практиці кредитоспроможність позичальника завжди була і залишається одним з основних критеріїв визначення доцільності встановлення кредитних відносин з клієнтом.

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, банк фактично визначає рівень кредитного ризику, який він візьме, надавши кредит. Крім того, необхідно враховувати, що рівень ризику позичальника може трансформуватися у ризик самого банку за умови встановлення кредитних відносин. У цьому випадку розробка власної рейтингової системи оцінки кредитоспроможності позичальника дає банкам можливість встановлювати критерії та вимоги до клієнта відповідно до положень кредитної політики з урахуванням власних кредитних можливостей. У зарубіжній практиці для

обґрунтування рішення про видачу кредиту банки проводять оцінку кредитоспроможності позичальника з урахуванням кредитного рейтингу, встановленого спеціалізованими компаніями.

Узагальнюючи підходи до аналізу кредитоспроможності підприємств-позичальників, їх можна поділити на два види:

1) класифікаційні підходи (рейтингові й прогнозні) дають можливість групувати підприємства-позичальники: прогнозні підходи дозволяють диференціювати їх залежно від вірогідності банкрутства; рейтингові – залежно від їх категорії, що встановлюється за допомогою групи розрахованих фінансових коефіцієнтів і привласнюваних їм рівнів значущості;

2) підходи на основі комплексного аналізу доють можливість поєднання кількісних і якісних характеристик підприємства-позичальника, серед яких найбільш відомими є:

– правило шести «СІ» (включає аналіз customer's character (характер позичальника), capacity to pay (фінансові можливості), capital (капітал, грошові кошти), collateral (забезпечення кредиту), current business conditions and goodwill (загальноекономічні умови), control (контроль));

– метод CAMPARI (включає аналіз Character (репутація позичальника), Ability (бізнес позичальника), Means (необхідність звернення за кредитом), Purpose (мета кредиту), Amount (обґрунтування мети кредиту), Repayment (можливість погашення), Insurance (спосіб страхування кредитного ризику));

– метод PARSER (включає аналіз Person (інформація про потенційного позичальника, його репутація), Amount (обґрунтування суми кредиту), Repayment (можливість погашення), Security (оцінка забезпечення), Expediency (доцільність кредиту), Remuneration (винагорода банку (процентна ставка) за ризик надання кредиту))

– оціночна система аналізу, що включає аналіз структури активів і пасивів; аналіз грошових потоків; аналіз фінансової стійкості підприємства-позичальника та аналіз ефективності його діяльності.

Класифікація позичальників - юридичних осіб (у тому числі банків) здійснюється за результатами оцінки їх фінансового стану:

Клас "А" - фінансова діяльність добра, що свідчить про можливість своєчасного виконання зобов'язань за кредитними операціями, зокрема погашення основної суми боргу та відсотків за ним відповідно до умов кредитної угоди; економічні показники в межах установлених значень (відповідно до методики оцінки фінансового стану позичальника, затвердженої внутрішніми документами банку); вище керівництво позичальника має відмінну ділову репутацію; кредитна історія позичальника - бездоганна; крім того, позичальники-банки (резиденти) і банки-нерезиденти, що зареєстровані в країнах - членах СНД, дотримуються економічних нормативів. Одночасно можна зробити висновок, що фінансова діяльність і надалі проводитиметься на високому рівні. До цього класу можуть належати інші позичальники-банки (нерезиденти), що мають кредитний рейтинг не нижче ніж показник А, підтверджений у бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poor`s, Moody`s тощо).

Клас "Б" - фінансова діяльність позичальника цієї категорії близька за характеристиками до класу "А", але ймовірність підтримування її на цьому рівні протягом тривалого часу є низькою. Позичальники/контрагенти банку, які належать до цього класу, потребують більшої уваги через потенційні недоліки, що ставлять під загрозу достатність надходжень коштів для обслуговування боргу та стабільність одержання позитивного фінансового результату їх діяльності; крім того, позичальники-банки (резиденти) і банки-нерезиденти, що зареєстровані в країнах - членах СНД, дотримуються економічних нормативів. Аналіз коефіцієнтів фінансового стану позичальника може свідчити про негативні тенденції в діяльності позичальника. Недоліки в діяльності позичальників, які належать до класу "Б", мають бути лише потенційними. За наявності реальних недоліків клас позичальника потрібно знизити. До цього класу можуть належати інші позичальники-банки (нерезиденти), що мають кредитний рейтинг не нижче ніж "інвестиційний клас", що підтверджений у

бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poor`s, Moody`s тощо).

Клас "В" - фінансова діяльність задовільна і потребує більш детального контролю, крім того, позичальники - банки (резиденти) і банки країн - членів СНД дотримуються економічних нормативів. Надходження коштів і платоспроможність позичальника свідчать про ймовірність несвоєчасного погашення кредитної заборгованості в повній сумі та в строки, передбачені договором, якщо недоліки не будуть усунені. Одночасно спостерігається можливість виправлення ситуації і покращення фінансового стану позичальника. Забезпечення кредитної операції має бути ліквідним і не викликати сумнівів щодо оцінки його вартості, правильності оформлення угод про забезпечення тощо. До цього класу можуть належати позичальники-банки (нерезиденти), що мають кредитний рейтинг не нижче ніж показник В, підтверджений у бюлетені однієї з провідних світових рейтингових компаній (Fitch IBCA, Standard & Poor`s, Moody`s тощо).

Клас "Г" - фінансова діяльність незадовільна (економічні показники не відповідають установленим значенням) і спостерігається її нестабільність протягом року; є високий ризик значних збитків; ймовірність повного погашення кредитної заборгованості та відсотків/комісій за нею є низькою; проблеми можуть стосуватися стану забезпечення за кредитом, потрібної документації щодо забезпечення, яка свідчить про наявність (схоронність) і його ліквідність тощо. Якщо під час проведення наступної класифікації немає безсумнівних підтверджень поліпшити протягом одного місяця фінансовий стан позичальника банку або рівень забезпечення за кредитною операцією, то його потрібно класифікувати на клас нижче (клас "Д"). До цього класу належить позичальник/контрагент банку, проти якого порушено справу про банкрутство.

Клас "Д" - фінансова діяльність незадовільна і є збитковою; показники не відповідають установленим значенням, кредитна операція не забезпечена ліквідною заставою (або безумовною гарантією), ймовірності виконання

зобов'язань позичальником/контрагентом банку практично немає. До цього класу належить позичальник/контрагент банку, що визнаний банкрутом в установленому чинним законодавством порядку.

Оцінка кредитоспроможності позичальника проводиться у двох напрямках (рис. 1.1)

Рис. 1.1- Оцінка кредитоспроможності позичальника

Джерело: складено автором.

У разі визначення кредитоспроможності позичальника - фізичної особи мають ураховуватися як кількісні показники (економічна кредитоспроможність), так і якісні характеристики (особиста кредитоспроможність) позичальника, що підтверджуються достовірними документами, виданими третьою особою (довідка з місця роботи, довідка про доходи, виписка (довідка) банку з рахунку про рух коштів, а також (за наявності) кредитна історія позичальника, підтверджена кредитними звітами бюро кредитних історій).

До якісних характеристик позичальника зокрема належать:

- загальний матеріальний стан клієнта (наявність майна та копій відповідних підтвердних документів на його право власності, які засвідчуються в установленому порядку);
- соціальна стабільність клієнта (тобто наявність постійної роботи, ділова репутація, сімейний стан тощо);
- вік клієнта;

– кредитна історія (інтенсивність користування банківськими кредитами/гарантіями в минулому та своєчасність їх погашення й сплати відсотків/комісій за ними), у тому числі отримана від бюро кредитних історій.

До основних кількісних показників оцінки фінансового стану позичальника - фізичної особи зокрема належать:

– сукупний чистий дохід (щомісячні очікувані сукупні доходи, зменшені на сукупні витрати та зобов'язання);

– накопичення на рахунках в банку (інформація надається за бажанням позичальника);

– коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність позичальника і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитною угодою (зокрема, співвідношення сукупних доходів і витрат/зобов'язань позичальника, сукупного чистого доходу за місяць і щомісячного внеску за кредитом та відсотками/комісіями за ним);

– забезпечення кредиту (застава рухомого й нерухомого майна, наявність його страхування, передавання права власності на об'єкт кредитування (житло, автотранспорт тощо)) та його ліквідність.

Банк для розрахунку основних кількісних показників оцінки фінансового стану позичальника - фізичної особи враховує доходи, факт отримування яких протягом дії кредитного договору підтверджується достовірними документами, виданими третьою особою (довідка з місця роботи, довідка про доходи, виписка (довідка) банку з рахунку про рух коштів).

Під час визначення кредитоспроможності й оцінки фінансового стану позичальників - фізичних осіб, які отримують кредит як підприємці, мають ураховуватися також відповідні показники, що встановлюються для юридичних осіб, у тому числі такі якісні та кількісні показники:

– менеджмент (рівень менеджменту, ділова репутація та зв'язки в діловому оточенні, готовність та спроможність клієнта нести особисту відповідальність за виконання кредитних зобов'язань тощо);

– фактори ринку (вид галузі, оцінка привабливості товарів/послуг, що виготовляються/надаються клієнтом; ринок таких товарів/послуг, рівень конкуренції у сфері діяльності клієнта, тривалість діяльності на конкретному ринку тощо);

– прогноз руху грошових потоків (співвідношення власного капіталу та розміру кредиту, співвідношення грошових оборотів за місяць та суми кредиту тощо)

Класифікація позичальників - фізичних осіб за результатами визначення їх кредитоспроможності (фінансового стану) здійснюється з урахуванням рівня забезпечення за кредитними операціями:

Клас "А" - сукупний чистий дохід позичальника значно перевищує внески на погашення кредиту і відсотків/комісій за ним, високою є ймовірність збереження такого співвідношення протягом дії кредитної угоди; обсяг, якість і ліквідність забезпечення за кредитами, що видаються на строк більше одного року, достатні або позичальник має високу особисту кредитоспроможність (що підтверджується документально) і заслуговує на безперечну довіру; немає жодних свідчень про можливість затримки з поверненням кредиту і відсотків/комісій за ним відповідно до умов кредитної угоди.

Клас "Б" - основні характеристики аналогічні або близькі до класу "А", однак ймовірність їх підтримування на такому самому рівні є низькою або наявна тенденція (або інформація) щодо можливості їх зниження. Обсяг, якість і ліквідність забезпечення за кредитами, що видаються на строк більше одного року, достатні для погашення в повному обсязі кредиту і відсотків/комісій за ним.

Клас "В" - сукупні обсяги доходів і витрат позичальника свідчать про досягнення граничної межі в забезпеченні погашення боргу, зміну місця роботи (з погіршенням умов), зростання обсягу зобов'язань позичальника, що свідчить про підвищення ймовірності несвоєчасного та/або в неповній сумі погашення кредиту і відсотків/комісій за ним.

Клас "Г" - фінансовий стан позичальника нестабільний. Наявна тенденція і періодично виникають проблеми із своєчасною сплатою боргу за кредитами та відсотками/комісіями за ним через нестабільність доходів позичальника або зростання витрат та/або зобов'язань. Сукупний чистий дохід позичальника в окремі періоди не забезпечує сплату боргу за кредитом та відсотків/комісій за ним. Є проблеми щодо забезпечення за кредитом (низький рівень його ліквідності або його обсяг недостатній тощо).

Клас "Д" - фінансовий стан позичальника незадовільний. Доходи не забезпечують сплату боргу за кредитом та відсотків/комісій за ним. Кредит не забезпечений ліквідною заставою. Практично немає змоги сплатити борг за кредитом та відсотки/комісії за ним, у тому числі за рахунок забезпечення кредиту.

Таким чином, із розвитком ринкових відносин виникла необхідність принципово нового підходу банків до визначення платоспроможності і кредитоспроможності підприємств. Банківські заклади застосовують безліч різноманітних методик оцінки з певною системою коефіцієнтів.

РОЗДІЛ 2
ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ
ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА» ТА НАПРЯМКИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Економіко-організаційна характеристика ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» – німецька компанія, на підприємствах якої працює близько 14 тисяч працівників. Компанія спеціалізується на виготовленні бортових кабельних мереж, спеціальних кабелів та комплектуючого електрообладнання для автомобілів.

Сума прямих інвестицій компанії «Кромберг і Шуберт» становить майже 18 млн євро. Підприємство створило в Україні близько 3 тисяч робочих місць.

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» розміщене на території Боратинської сільської ради Луцького району. Товариство спеціалізується на виробництві бортових кабельних мереж для легкових автомобілів на основі переробки давальницької сировини, котра стовідсотково постачається з-за кордону компанією «Kromberg & Schubert GmbH» (Австрія).

На території країн СНД завод у Волинській області – перше підприємство компанії. Потужність цього виробництва – близько тисячі різноманітних комплектів електрокабелів на добу. Нині в цехах заводу вже працює 3578 осіб.

Головними споживачами продукції ТОВ «Кромберг енд Шуберт України» є «Даймлер – Крайслер» і «БМВ».

Приріст обсягів виробництва за січень-травень 2020 року перевищив 70 % проти відповідного періоду минулого року. Питома вага обсягів реалізації продукції ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» у загальнообласному обсязі становить майже 2 %.

У світі існує велика кількість виробників кабельного обладнання різного рівня. Усього близько 201 підприємств. Відповідно до одного з досліджень, Kromberg & Schubert займає в світовому рейтингу 12-ту позицію.

Місце знаходження заводу до установчих документів, відповідно: Луцький р-н, с. Рованці, вул. Європейська, 1.

Підприємство «Kromberg & Schubert GmbH» було засноване 15 квітня 1902 року в Німеччині, в місті Бармен (на даний час Вуперталь). На сьогоднішній день існує 28 підприємств Kromberg & Schubert у цілому світі. 8 з них знаходяться в Німеччині, а також в Австрії, Угорщині, Словаччині, Румунії, Португалії, Швейцарії, Польщі, Аргентині, Бразилії, Китаї, Україні, Мексиці, ПАР та ОАЕ.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Кромберг енд Шуберт Україна» є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в банку, печатку і проводять свою діяльність на підприємстві та у відповідності до чинного законодавства України та статуту (Додаток А).

Місце розташування підприємства було обрано таким, що відповідає вимогам для великого виробничого підприємства – великі площі, відносно однакова відстань до будь-якого місця, недорога оренда складських та офісних приміщень в цьому районі (район заводів). Необхідно зауважити, що таке місце розташування підприємства обрано не далекоглядно, як показує досвід. Деякі клієнти вважали б за краще проводити зустрічі та переговори в офісі, що був би розташований у центрі міста, також це сприяло б створенню та підтримці відповідного іміджу фірми.

Підприємство має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках, які затверджені правлінням товариства і зареєстровані в торгово-промисловій палаті, печатку зі своєю назвою. Воно є самостійним господарським об'єктом з правами і обов'язками юридичної особи, має право займатися господарською діяльністю, виходячи з цілей і завдань, складати договори, нести відповідальність згідно своєї обов'язків.

Підприємство діє на принципах повного господарського розрахунку, самофінансування і самоокуповування, забезпечує соціальний розвиток і стимулювання працівників за рахунок накопичених засобів, несе повну відповідальність за результати власної господарської діяльності і виконання покладених на себе зобов'язань перед постачальниками і споживачами, бюджетом, банками, а також перед трудовим колективом згідно чинному законодавству.

Для розробки стратегічної програми маркетингу, аналізу наявної діяльності підприємства (економічної, фінансової, маркетингової та збутової) оцінки ефективності діяльності підприємства необхідно зробити аналіз виробничо-господарської діяльності за основними техніко-економічними показниками: динаміка доходів від реалізації продукції, рівня собівартості продукції, валового кредитоспроможності, рентабельності підприємства та чистого кредитоспроможності його діяльності.

Основними характеристиками заводу «Кромберг енд Шуберт Україна» є:

- виробнича площа: 11,985 м²;
- адміністративна площа: 2530 м² ;
- складська площа: 1,680 м² та 1680 м²;
- 3640 працівників на початок 01/2020.

Основними видами діяльності заводу «Кромберг енд Шуберт Україна» є: виробництво автомобільних проводок до автомобілів з лівим і правим рулем; зовнішньоекономічна діяльність.

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» здійснює й інші види діяльності, якщо вони не заборонені законодавством України та відповідають меті створення та діяльності підприємства. Уся продукція користується значним попитом на іноземному ринку. Продукція випускається невеликими партіями, які час від часу повторюються. Асортимент продукції нечасто змінюються, тобто характер виробництва – серійне виробництво. За підсумками шести місяців роботи у 2019 році обсяг реалізації перевищив 3,1 млн. грн., що є досить не поганим показником організації, в умовах нестабільної економіки.

Згідно Наказу про облікову політику забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» доручено бухгалтерсько-економічному відділу на чолі з головним бухгалтером Сердюк Л.А. (Додаток В).

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня його реєстрації. Головний бухгалтер призначений на посаду на основі Наказу керівника. Керівництво фірми створює необхідні умови для правильного (своєчасного і достовірного) ведення бухгалтерського обліку і забезпечую виконання всіма працівниками та відділами правомірних вимог бухгалтера по оформленню і поданню в бухгалтерію первинних документів.

Головний бухгалтер на підприємстві:

- забезпечує додержання встановлених єдиних методологічних основ бухгалтерського обліку, визначених обліковою політикою підприємства;
- забезпечує своєчасне складання і подання фінансової звітності;
- контролює відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;
- приймає участь у оформленні матеріалів, пов'язаних з недотриманнями і зловживаннями матеріально-відповідальних осіб.

Згідно з Посадовою інструкцією бухгалтера (Додаток Г, Д) з обліку матеріалів основним завданням бухгалтера ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» є своєчасний і точний облік первинних бухгалтерських документів, ведення обліку поступлень і витрат матеріальних цінностей, відображення її руху; прийом та видача готівкових грошових засобів, а також ведення відомостей по основних рахунках балансу підприємства.

Підприємницьку діяльність господарюючої системи забезпечує певне майно, щодо якого контролюються вигоди, отримані від його використання та переймаються ризики з ним пов'язані.

Проведемо структурний аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», а отримані дані зобразимо в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Структурний аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Актив						
1. Необоротні активи	202808	77,02	201954	77,32	183070	81,51
2. Оборотні активи, всього	60514	22,98	58882	22,63	41488	18,47
у тому числі:	7047	2,68	6856	2,64	8471	3,77
- виробничі запаси						
- готова продукція	0	0,00	0	0,00	0	0,00
- векселі одержані	0	0,00	0	0,00	0	0,00
- дебіторська заборгованість	48078	18,26	49243	18,93	30579	13,61
- поточні фінансові інвестиції						
- грошові кошти та їх еквіваленти	2143	0,81	1583	0,61	2427	1,08
- інші оборотні активи	181	0,07	0	0,00	41488	18,47
3. Витрати майбутніх періодів	0	0,00	105	0,04	53	0,02
Валюта балансу	263322	100,00	260141	100,00	224611	100,00

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТзОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», зображений у табл. 2.1, показує структуру активів підприємства. Станом на початок 2018 р. балансова вартість усього майна складала 263322 тис. грн., а на кінець 2020 р. 224611 тис. грн. Якщо поглянути на структуру то найбільшу частку у 2018 р. становлять необоротні активи. – 77,02 %, меншу оборотні – 22,98 %. Серед оборотних виділимо дебіторську заборгованість із найбільшою часткою у структурі активів – 18,26 %. Якщо подивитись на ситуацію станом на кінець 2020р., то бачимо переважання необоротних активів ще більше закріпилося піднявшись у вазі до 81,51 %. У структурі оборотних активів потрібно відмітити зниження частки дебіторської заборгованості до 13,61 %.

Проведемо горизонтальний аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», а отримані дані зобразимо в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Горизонтальний аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Показники	Значення показника			Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/2018	2020/2019	2020/2018	2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Актив									
1. Необоротні активи	202808	201954	183070	-1654	-18084	-19738	-0,82	-8,99	-9,73
2. Оборотні активи, всього	60514	58882	41488	-1632	-17394	-19026	-2,70	-29,54	-31,44
у тому числі:									
- виробничі запаси	7047	6856	8471	-191	1615	1424	-2,71	23,56	20,21
- готова продукція	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- векселі одержані	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- дебіторська заборгованість	48078	49243	30579	1165	-18664	-17499	2,42	-37,90	-36,40
- поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- грошові кошти та їх еквіваленти	2143	1583	2427	-560	844	284	-26,13	53,32	13,25
- інші оборотні активи	181	0	41488	-181	41488	41307	-100,00	0	22821,55
3. Витрати майбутніх періодів	0	105	53	105	-52	53	0	-49,52	0
Валюта балансу	263322	260141	224611	-3181	-35530	-38711	-1,21	-13,66	-14,70

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Виходячи із даних горизонтального аналізу у табл. 2.2 ми можемо побачити динаміку зміни складових майна підприємства. Найбільше зменшились в абсолютній величині необоротні активи – на 19738 тис. грн. за три роки. Також значно зменшилась дебіторська заборгованість – на 17499 тис. грн. На противагу цих змін виділимо значне збільшення інших оборотних активів – на 41307 тис. грн., та незначне збільшення виробничих запасів. Такі зрушення вплинули на зміни у структурі активів, про що описано у табл. 2.1.

Необоротні активи являють собою сукупність матеріально-речових і нематеріальних цінностей та об'єктів, які належать установі, забезпечуючи її функціонування, і мають очікуваний термін корисної дії чи експлуатації понад один рік.

Проведемо горизонтальний аналіз майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», а отримані дані зобразимо в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Оцінка необоротних активів на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Актив	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Абсолютне відхилення, тис. грн		
	тис. грн.	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Необоротні активи									
Нематеріальні активи:									
-залишкова вартість	503	0,25	273	0,14	364	0,20	-230	91	-139
-первісна вартість	1769	0,87	1777	0,88	2072	1,13	8	295	303
-Знос	1266	0,62	1504	0,75	1708	0,93	238	204	442
Незавершене будівництво	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Основні засоби:									
-залишкова вартість	201929	99,57	201810	99,83	181547	99,17	-1119	-19263	-20382
-первісна вартість	275218	135,70	298959	148,62	304527	166,34	23741	5568	29309
-Знос	73289	36,14	98149	48,79	122980	67,18	24860	24831	49691
Довгострокові фінансові інвестиції	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Відстрочені податкові активи	376	0,19	71	0,04	1159	0,63	-305	1088	783
Інші необоротні активи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Усього за розділом I	202808	100,00	201954	100,00	183070	100,00	-1654	-18084	-19738

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Відображені в таблиці дані дозволяють побачити структуру необоротних активів та проаналізувати її динаміку у ваговому та абсолютному аспектах. Як видно, домінуючу частину становлять основні засоби, із часткою більш як 99 % протягом усіх трьох років дослідження. Крім основних засобів у складі необоротних активів присутні нематеріальні активи та відстрочені податкові активи. Якщо поглянути на динаміку складових то можна виділити значне зменшення нематеріальних активів у 2019 р., а основних засобів протягом усього досліджуваного періоду. Проте в цілому це на динаміку структури необоротних активів вплинуло незначно.

Інформація, яка наводиться в пасиві балансу, дає змогу побачити інформацію про власний капітал, визначити зміни в структурі власного і

позикового капіталу, розмір залучених в оборот довгострокових і короткострокових позикових коштів.

Структура джерел формування майна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр. зображено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Структура джерел формування майна
на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.**

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Пасив	263322	100	260141	100	224611	100
1. Власний капітал	14012	5,32	47416	18,23	76855	34,22
2. Позикові кошти, всього	246442	93,59	205091	78,84	138978	61,87
з них						
довгострокові зобов'язання	177725	67,49	172807	66,43	77648	34,57
короткострокові зобов'язання, всього	68717	26,10	32284	12,41	61330	27,30
у тому числі:						
кредити банку	0	0,00	0	0,00	0	0,00
кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги	18331	6,96	23855	9,17	3700	1,65
поточні зобов'язання	1538	0,58	8365	3,22	4960	2,21
інші короткострокові зобов'язання	48848	18,55	64	0,02	52670	23,45

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Розрахункові дані із табл. 2.4 дозволяють побачити структуру необоротних активів та проаналізувати її динаміку у ваговому та абсолютному аспектах. Як видно, домінуючу частину становлять основні засоби, із часткою більш як 99% протягом усіх трьох років дослідження. Крім основних засобів у складі необоротних активів присутні нематеріальні активи та відстрочені податкові активи. Якщо поглянути на динаміку складових то можна виділити значне зменшення нематеріальних активів у 2019 р., а основних засобів

протягом усього досліджуваного періоду. Проте в цілому це на динаміку структури необоротних активів вплинуло незначно.

Проведемо горизонтальний аналіз джерел формування майна на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», а отримані дані зобразимо в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Горизонтальний аналіз джерел формування майна
на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.**

Показники	Значення показника			Абсолютне відхилення, тис. грн			Відносне відхилення, %		
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2019/2018	2020/2019	2020/2018	2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	4	6	8	9	10	8	9	10
Пасив	263322	260141	224611	-3181	-35530	-38711	-1,21	-13,66	-14,70
1. Власний капітал	14012	47416	76855	33404	29439	62843	238,40	62,09	448,49
2. Позикові кошти, всього	246442	205091	138978	-41351	-66113	-107464	-16,78	-32,24	-43,61
з них									
довгострокові зобов'язання	177725	172807	77648	-4918	-95159	-100077	-2,77	-55,07	-56,31
короткострокові зобов'язання, всього	68717	32284	61330	-36433	29046	-7387	-53,02	89,97	-10,75
у тому числі:									
кредити банку	0	0	0	0	0	0	0	0	0
кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги	18331	23855	3700	5524	-20155	-14631	30,13	-84,49	-79,82
поточні зобов'язання	1538	8365	4960	6827	-3405	3422	443,89	-40,71	222,50
інші короткострокові зобов'язання	48848	64	52670	-48784	52606	3822	-99,87	82196,88	7,82

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Якщо поглянути на динаміку абсолютних величин складових пасиву в табл. 2.5, то бачимо, що значних змін зазнали декілька структурних елементів. Так власний капітал за три роки збільшився у 4,5 рази. Позикові кошти за цей же період зменшились на 43,61 %. Це відбулось за рахунок значного зменшення довгострокових зобов'язань та кредиторської заборгованості (-56,31 % та -79,82 % відповідно).

Аналіз структури майна підприємства необхідно доповнити аналізом динаміки складу і структури джерел фінансових ресурсів. Використовуючи дані табл. 2.5, виявимо основні тенденції в зміні джерел фінансування активів

досліджуваного нами підприємства.

2.2. Аналіз та оцінка фінансової діяльності та фінансового стану підприємства

Для зростання кредитоспроможності підприємство має не лише нарощувати обсяги виробництва, зменшувати витрати на виробництво, але ще й дбати про зменшення залишків нереалізованої продукції на своїх складах, ліквідацію боргів у розрахунках з покупцями, чого в умовах діючої системи розрахунків і загального незадовільного фінансового стану підприємств досягати досить складно.

Динаміка і структура власного капіталу на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр. зображено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка і структура власного капіталу на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		Абсолютне відхилення, тис. грн		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Власний капітал									
Статутний капітал	80474	574,32	80474	169,72	80474	104,71	0	0	0
Пайовий капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Додатково вкладений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Інший додатковий капітал	81645	582,68	81643	172,18	81644	106,23	-2	1	-1
Резервний капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Нерозподілений фінансовий аналіз (непокритий збиток)	-148106	-1056,99	-114702	-241,91	-85263	-110,94	33404	29439	62843
Неоплачений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0
Усього	14012	100	47416	100	76855	100	33404	29439	62843

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Поглянувши на динаміку і структуру власного капіталу у табл. 2.6, то можна побачити, що частки у структурі нам нічого не скажуть, адже серед елементів присутній показник, що має від'ємну величину, і відповідно робить

розрахунок частки абсолютно недоцільним. Проте можна відмітити наступні особливості. Статутний капітал протягом трьох років був стабільний і становив 80474 тис. грн. Інший додатковий капітал також був майже незмінний і на кінець 2020 р. складав 81644 тис. грн. Головною особливістю є те, що підприємство має велику величину непокритих збитків. І хоча цей показник зменшується з кожним роком, проте він ще залишається достатньо значним – на кінець 2020 р. непокріті збитки становили 85263 тис. грн. Загалом власний капітал за три роки збільшився із 14012 тис. грн. до 76855 тис. грн.

Аналіз основних засобів забезпечує оцінку фактичної вартості і питомої ваги кожного виду порівняння її з даними за минулий рік і планом, а також динаміки змін вартості та питомої ваги машин і обладнання, що слугують активною частиною основних засобів.

Джерелами інформації для аналізу основних засобів є форма 1 «Баланс», форма 4 «Звіт про власний капітал» форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності», форма 11-ОФ «Звіт про наявність та рух основних фондів, амортизацію (знос)», форма 1-П «Звіт підприємства з продукції», а також планові та оперативні дані відповідного змісту.

Аналіз основних засобів починається із визначення їх середньої за період вартості та складу. Виявляється рух і напрямок зміни основних фондів, частка промислових основних фондів, виробничих основних фондів в інших галузях і невиробничих основних фондів. З'ясовується, за рахунок чого сталася зміна структури основних фондів у вартісному виразі: за рахунок зміни будівель і споруд чи складу машин, обладнання та інших груп основних фондів. Аналізується, наскільки потужність обладнання та в цілому наявність основних фондів відповідає виробничій програмі підприємства.

Для аналізу руху основних засобів на підприємстві ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр. визначимо ряд показників: коефіцієнта зносу; коефіцієнта придатності; коефіцієнта оновлення; коефіцієнта вибуття; коефіцієнта накопичення зносу; коефіцієнта реальної вартості майна.

Коефіцієнт накопичення зносу визначає інтенсивність накопичення коштів для оновлення основного капіталу. Цей показник розраховується за формулою:

$$\text{КНЗ} = \frac{C_3}{C_{0.3}}, \quad (2.1)$$

де C_3 – нарахована сума зносу основних засобів і нематеріальних активів; $C_{0.3}$ – первісна вартість основних засобів і нематеріальних активів

Цей показник свідчить про ступінь фінансування основних засобів за рахунок зносу.

Важливим показником характеристики майнового стану підприємства є коефіцієнт реальної вартості майна, який показує, яку частку у вартості майна становлять засоби виробництва. Цей показник визначається за формулою:

$$\text{КВМ} = \frac{(O_{3.3} + B_3 + H_B)}{A}, \quad (2.2)$$

де $O_{3.3}$ – основні засоби за залишковою вартістю; B_3 – виробничі запаси; H_B – незавершене виробництво; A – вартість активів підприємства.

Цей коефіцієнт визначає рівень виробничого потенціалу підприємства, забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва.

Під час аналізу використання основних засобів досліджується: введення їх у дію, наявність, фондвіддача, вибуття та ліквідація основних засобів, ступінь використання устаткування тощо.

Узагальнюючим показником технічного стану основних засобів є ступінь їх зносу. Цей показник визначається відношенням величини зносу до початкової вартості усіх основних засобів (передусім виробничого устаткування та робочих машин, які мають вирішальний вплив на потужність підприємства).

$$K_3 = \frac{\sum Z * 100}{ПВ}, \quad (2.3)$$

де $\sum Z$ – сума зносу основних засобів; $ПВ$ – початкова вартість основних засобів.

Ступінь оновлення основних засобів вимірюється відношенням суми основних засобів, що надійшли за аналізований період до їх кількості на кінець року:

$$K_o = \frac{O_{3n} * 100}{ПВ_{к1}}, \quad (2.4)$$

Узагальнюючим показником використання основних засобів є фондovіддача (Ф), тобто відношення обсягу продукції за період, що аналізується до середньорічної вартості основних засобів. Показник зворотній фондovіддачі – фондovісткість.

Проведемо аналіз руху та технічного стану основних засобів на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Рух та технічний стан основних засобів на
ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	275218,00	298959,00	304527,00	23741,00	5568,00	29309,00
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	201929,00	201810,00	181547,00	-1119,00	-19263,00	-20382,00
Коефіцієнт придатності, %	0,73	0,67	0,60	-0,06	-0,08	-0,14
Коефіцієнт зносу, %	0,27	0,33	0,40	0,06	0,08	0,14
Коефіцієнт накопичення зносу	0,08	0,08	0,08	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,79	0,80	0,85	0,00	0,05	0,05
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,77	0,77	0,81	0,01	0,04	0,04

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Рух та технічний стан основних засобів в табл. 2.7, показує нам якісну

характеристику основних засобів з точки зору її динаміки та придатності до виробничого процесу. Як бачимо величина зносу основних засобів уже є достатньо великою, хоча і не критичною. З кожним роком внаслідок фізичного зносу основні засоби стають все менше придатними. Їх зношення на кінець 2020 року становило 40 %. Коефіцієнт накопичення зносу показує, що основні засоби зношуються в середньому на 8 % за рік. Без їх оновлення вони зносяться приблизно за 9,5 років. Тому підприємству потрібно буде в найближчі роки оновлювати свої основні засоби.

Аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) підприємств здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності [11, 85].

Проведемо аналіз фінансової стійкості ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо у вигляді табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники аналізу джерел формування капіталу на
ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,05	0,18	0,34	0,13	0,16	0,29
Коефіцієнт фінансової залежності	0,94	0,79	0,62	-0,15	-0,17	-0,32
Коефіцієнт фінансового ризику	17,59	4,33	1,81	-13,26	-2,52	-15,78

Джерело: розраховано автором на основі фінансової ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Розраховані коефіцієнти із поданої таблиці слугують для оцінки залежності підприємства від зовнішніх джерел формування майна. Як бачимо із динаміки показників спочатку ситуація була достатньо негативна. Але із

кожним роком залежність від зовнішніх джерел ставала і все меншою і станом на кінець 2020 року підприємство на 62 % залежало від короткострокових та довгострокових зобов'язань.

Проте, залежно від швидкості перетворення їх у грошові кошти поділяються на 4 групи:

1. Найбільш ліквідні активи (грошові кошти) – А(1).
2. Активи, що швидко реалізуються (дебіторська заборгованість) – А(2).
3. Активи, що повільно реалізуються (матеріальні цінності) – А(3).
4. Активи, що важко реалізуються (основні засоби) – А(4).

Проведемо аналіз ліквідності балансу підприємства на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо у вигляді табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Розподіл балансу підприємства за ліквідністю на
ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.**

Актив	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Пасив	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Найбільш ліквідні активи (П1)	2143,0	1583,0	2427,0	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	68717,0	32284,0	61330,0
2. Активи, що швидко реалізуються (П2)	51144,0	50443,0	30590,0	2. Короткострокові пасиви (П2)	53254,0	16063,0	66408,0
3. Активи, що повільно реалізуються (П3)	7228,0	6961,0	8524,0	3. Довгострокові пасиви (П3)	177725,0	172807,0	77648,0
4. Активи, що важко реалізуються (П4)	202808,0	201954,0	183070,0	4. Постійні пасиви (П4)	14012,0	47416,0	76855,0
БАЛАНС	263322,0	260141,0	224611,0	БАЛАНС	263322,0	260141,0	224611,0

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг

Розрахунок платіжного надлишку та нестачі за групами ліквідності статей балансу на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр. зобразимо у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок платіжного надлишку та нестачі за групами ліквідності статей балансу на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.

Актив	Пасив	Платіжний надлишок або нестача		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5
1. Найбільш ліквідні активи (П1)	1. Найбільш термінові зобов'язання (П1)	-66574,0	-30701,0	-58903,0
2. Активи, що швидко реалізуються (П2)	2. Короткострокові пасиви (П2)	-2110,0	34380,0	-35818,0
3. Активи, що повільно реалізуються (П3)	3. Довгострокові пасиви (П3)	-170497,0	-165846,0	-69124,0
4. Активи, що важко реалізуються (П4)	4. Постійні пасиви (П4)	188796,0	153738,0	106215,0
БАЛАНС	БАЛАНС	x	x	x

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Дані із табл. 2.9 та 2.10 нам показують, яким чином співвідносяться активи та пасиви за рівнем ліквідності. Проаналізувавши дані можемо сказати що баланс підприємства має дуже погану ліквідність, адже лише остання група активів, яка перетворюється на гроші найважче, є більшою за останню групу ліквідності пасивів.

Така ситуація є надзвичайно негативною, адже може прийти момент коли потрібно буде віддавати усі борги із деякої групи ліквідності, а група активів, які їм відповідає не зможе задовольнити цю вимогу. Це може привести до неплатоспроможності підприємства. Спасти ситуацію зможе лише новий

кредит. Але із-за цього підприємство лише погрузне у кредитній каруселі, що в кінцевому результаті призведе до процедури банкрутства.

Розрахуємо показники ліквідності для ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Показники ліквідності наТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Показник	Рекомендоване значення	2018 р.	2019р.	2020р.	Абсолютне відхилення, тис. грн.		
					2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт загальної ліквідності	1.0-2.0	0,88	1,83	0,68	0,95	-1,15	-0,20
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0.6-0.8	0,78	1,61	0,54	0,84	-1,08	-0,24
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.2-0.35	0,03	0,05	0,04	0,02	-0,01	0,01

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Табл. 2.11 є логічним продовженням табл. 2.9 та 2.10, адже тут показано уже із коефіцієнтної сторони негативну ситуацію із ліквідністю. Тільки в даному випадку ліквідність ми оцінюємо з точки зору покриття поточних зобов'язань наборами елементів зі складу оборотних активів. Як бачимо лише у 2019 році простежується загальна та проміжна ліквідність підприємства. Проте у 2020 р. фактичні значення коефіцієнтів знову не задовольняють нормативні. Дана ситуація є некритичною адже як бачимо фактичні значення не значно відхиляються від нормативного діапазону. Тому при правильній фінансовій політиці уже у наступному році можна досягнути задовільно результату щодо забезпечення ліквідності.

Фінансовий аналіз або збиток від іншої реалізації може мати місце у підприємства головним чином від реалізації продукції, робіт, послуг підсобних, допоміжних та обслуговуючих виробництв.

Аналіз структури кредитоспроможності підприємства необхідно доповнити аналізом динаміки складу і структури джерел фінансових ресурсів. Використовуючи дані табл. 2.5, виявимо основні тенденції в зміні джерел фінансування активів досліджуваного нами підприємства.

Проведемо аналіз фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 роки та результати розрахунків зведемо у табл.2.12.

Таблиця 2.12

Визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.

№ п/п	Показник	Значення по роках		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
A	1	2	3	4
1.	Джерела власних засобів (П1)	14012,0	47416,0	76855,0
2.	Необоротні активи	202808,0	201954,0	183070,0
3.	Наявність власних оборотних засобів (1-2)	-188796,0	-153738,0	-106215,0
4.	Довгострокові кредити і позичкові засоби	177725,0	172807,0	77648,0
5.	Наявність власних засобів і довгострокових позичкових джерел формування запасів (3+4)	-11071,0	19069,0	-28567,0
6.	Короткострокові кредити і позичкові засоби	18331,0	23855,0	3700,0
7.	Загальна величина основних джерел формування запасів (5+6), Ф°	7260,0	42924,0	-24867,0
8.	Загальна величина запасів	7047,0	6856,0	8471,0
9.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів (3-8)	-195843,0	-160594,0	-114686,0
10.	Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позичкових джерел формування запасів (5-8)	-18118,0	12213,0	-37038,0
11.	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (7-8)	213,0	36068,0	-33338,0
12.	Тип фінансової стійкості	Кризовий стан	Кризовий стан	Кризовий стан

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Продовженням аналізу ліквідності та платоспроможності є табл. 2.12,

тільки уже зі сторони дослідження через шляхи формування робочого капіталу. При позитивній ситуації робочий капітал є величиною з додатнім значенням і вказує на те що для формування оборотного капіталу а насамперед запасів направлена частина власного капіталу. Якщо власного капіталу не вистачає, то тоді залучаються зовнішні джерела у вигляді довгострокових та короткострокових зобов'язань. Як бачимо із таблиці робочий капітал або власні оборотні засоби є від'ємною величиною, що є вже само собою негативним явищем. Із табл. 2.12 видно, що виходячи із цього аспекту аналізу підприємство є в кризовому стані. Рішення управлінців повинні бути направлені на зменшення зобов'язань та збільшення власного капіталу підприємства для недопущення ситуації неплатоспроможності.

Умовою й гарантією виживання й розвитку будь-якого підприємства, як бізнес-процесу, є його фінансова стабільність. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно в стані «витримати» несподівані зміни ринкової кон'юнктури, і не опинитися на краю банкрутства. Більш того, чим вище його стабільність, тим більше переваг перед іншими підприємствами того ж сектора економіки в одержанні кредитів і залученні інвестицій. Фінансово стійке підприємство вчасно розраховується за своїми обов'язками з державою, позабюджетними фондами, персоналом, контрагентами.

Аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) підприємств здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

До основних факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства, належить фінансова структура капіталу (співвідношення позикових і власних коштів, а також довгострокових і короткострокових джерел коштів) і політика фінансування окремих складових активів (насамперед необоротних активів і запасів). Тому з метою оцінки фінансової стійкості необхідно проаналізувати не тільки структуру фінансових ресурсів, але й напрямки їхнього вкладення.

Сюди ж відносяться фінансові результати від реалізації зайвих для підприємства сировини, матеріалів, інших товарно-матеріальних цінностей із складу оборотних активів.

Структура джерел фінансових ресурсів характеризується трьома показниками:

Коефіцієнт фінансової незалежності (коефіцієнт автономії), який розраховується як відношення власного капіталу до загального капіталу (валюти балансу):

$$Кфн = \frac{ВК}{ВБ} * 100\%, \quad (2.6)$$

де ВК – власний капітал; ВБ – загальний капітал (валюта балансу).

Коефіцієнт фінансової залежності, який характеризує частку боргу у загальному капіталі і розраховується як відношення позикового капіталу до валюти балансу:

$$Кфз = \frac{ПК}{ВБ} * 100\%, \quad (2.7)$$

де ПК – позиковий капітал;

Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля), який розраховується відношенням позикового капіталу до власного:

$$Кфр = \frac{ПК}{ВК} * 100\%, \quad (2.8)$$

де ВК – власний капітал.

Визначимо показники фінансової стійкості ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Показники фінансової стійкості ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,98	-0,70	-0,69	0,29	0,01	0,30
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,93	0,78	0,50	-0,14	-0,28	-0,42
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,28	0,16	0,44	-0,12	0,28	0,16
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	0,07	0,12	0,03	0,04	-0,09	-0,05
Коефіцієнт покриття запасів	-1,16	3,89	-2,34	5,06	-6,23	-1,17

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Коефіцієнтним відображенням структурного аналізу пасивів підприємства є табл. 2.13. Кожен з показників відображає частку того чи іншого виду зовнішніх джерел формування майна у загальній структурі зобов'язань підприємства. Як бачимо коефіцієнти довгострокового залучення позикових коштів та короткострокової заборгованості є достатньо великими, що свідчить знову ж таки про залежність від зовнішніх зобов'язань. Коефіцієнт маневреності власних засобів та коефіцієнт покриття запасів є від'ємними і свідчить про недоцільність їх використання при аналізі. Причиною цього є те, що робочий капітал підприємства є від'ємною величиною.

Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства.

Проведемо аналіз ділової активності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо у вигляді табл. 2.14.

Таблиця 2.14

**Показники ділової активності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн		
				2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	0,81	1,19	1,22	0,38	0,03	0,42
Коефіцієнт оборотності мобільних засобів	3,28	5,20	5,89	1,92	0,69	2,61
Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів	24,70	44,70	38,62	20,01	-6,08	13,93
Середній термін обороту матеріальних оборотних коштів	14,58	8,05	9,32	-6,52	1,27	-5,26
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,97	6,12	7,31	2,14	1,19	3,33
Середній термін обороту дебіторської заборгованості	90,59	58,84	49,28	-31,75	-9,56	-41,31
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,14	6,15	6,32	1,01	0,17	1,18
Середній термін обороту кредиторської заборгованості	69,99	58,50	56,93	-11,48	-1,57	-13,06
Фондовіддача	1,07	1,54	1,54	0,47	0,00	0,47
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	27,61	10,12	4,76	-17,49	-5,35	-22,84
Виробничий цикл	14,58	8,05	9,32	-6,52	1,27	-5,26
Операційний цикл	105,17	66,90	58,60	-38,27	-8,30	-46,57
Фінансовий цикл	35,18	8,39	1,67	-26,79	-6,72	-33,51

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Результати роботи менеджерів продажу, збутового відділу, відображає

табл. 2.14, які забезпечують процес реалізації продукції. Коефіцієнти оборотності вказують скільки разів робить повний оборот різного роду активи за один рік. Нормативних значень для даних коефіцієнтів немає, адже кожна галузь має свої особливості обороту залежно від сезонності та інших умов. Єдиною позитивною тенденцією може бути постійне зростання даних показників. Як бачимо із таблиці коефіцієнти за винятком 2019 року зростають, а отже є позитивна тенденція стосовно реалізації продукції і є усі підстави стверджувати до подальшого її зростання.

Рентабельність – один із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство.

Проведемо аналіз рентабельності підприємства за 2018–2020 рр., а отримані дані зобразимо у вигляді табл. 2.15.

Таблиця 2.15

**Показники рентабельності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
за 2018–2020 рр.**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн.		
				2019/2018	2020/2019	2020/2018
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність продукції	0,26	0,46	0,42	0,20	-0,03	0,17
Валова рентабельність	0,20	0,31	0,30	0,11	-0,02	0,09
Операційна рентабельність	0,05	0,22	0,23	0,17	0,01	0,18
Чиста рентабельність	0,02	0,15	0,05	0,13	-0,10	0,04
Рентабельність активів	0,10	0,25	0,24	0,16	-0,02	0,14
Рентабельність чистих активів	0,11	0,32	0,29	0,20	-0,02	0,18
Рентабельність оборотних активів	0,16	1,13	1,33	0,97	0,20	1,17
Рентабельність необоротних активів	0,02	0,23	0,08	0,22	-0,15	0,07
Рентабельність власного капіталу	0,45	1,53	0,26	1,08	-1,27	-0,19

Примітка: розраховано автором на основі фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Комплексним відображення результатів діяльності підприємства за період є табл. 2.15, адже рентабельність вказує на співвідношення кредитоспроможності із різними видами активу чи витрачених ресурсів. Як бачимо рентабельність достатньо варіюється, адже спочатку у 2019 році вона зросла порівняно із 2018 роком. А уже у 2020 р. вона менша ніж у 2013 р. Така ситуація є нестабільною, але незважаючи на цю нестабільність можна сказати, що підприємство показує досить хорошу виробничу ефективність, адже показники прибутковості є додатними і вказують на отримання кредитоспроможності протягом усіх трьох років.

Дане підприємство є рентабельним, тобто ефективно працює та використовує свої ресурси. Всі показники рентабельності позитивні, незначна тенденція їх покращення. Ріст показника валової рентабельності свідчить про покращення ефективності виробничої діяльності, а також про ефективність політики ціноутворення в 2020 році. Чиста рентабельність продажу є задовільною, тобто товариство отримує фінансовий аналіз від родажу.

Результати проведеного аналізу свідчать про ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна». Аналіз показників, що характеризують фінансовий стан ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» дає підстави зробити висновок, що підприємство протягом 2018–2020 рр. досягло позитивних показників, наростило обсяги виробництва, забезпечило випуск рентабельної продукції, прискорило оборотність активів. Дане підприємство має високий рівень ліквідності своїх та ефективно працює та використовує свої ресурси.

2.3. Факторний аналіз формування кредитоспроможності підприємства

На сьогодні досить гостро постає питання дослідження кредитоспроможності як центральної категорії в економіці кожного підприємства. Це зумовлено насамперед тими процесами, які відбуваються в Україні в останні часи, особливо коли організаційна слабкість механізмів узгодження інтересів суб'єктів господарювання, недосконалість правового регулювання економічних відносин, некомпетентність сторін бізнесу, банкрутство, високий рівень підприємницьких ризиків, нерозвиненість інституту страхування та ін. ставлять під сумнів можливість успішного та ефективного розвитку підприємництва. У зв'язку з цим потреба в дослідженні кредитоспроможності стає особливо відчутною, оскільки подібна інформація дозволяє не лише охарактеризувати діяльність суб'єкта господарювання, а й оцінити стан економічного та соціального розвитку країни в цілому. Тому на сучасному етапі розвитку економіки наукові дослідження щодо сутності, ролі та значення кредитоспроможності, а також факторів його формування та використання є актуальними.

В умовах ринкової економіки основним показником ефективності діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» є фінансовий аналіз. Фінансовий аналіз відіграє ключову роль у діяльності підприємства і соціально-економічного розвитку країни в цілому. Для підприємницької структури він одночасно є і метою, і результатом, і стимулом, і чинником економічної безпеки.

Оскільки фінансовий аналіз – основний результативний показник діяльності підприємства, тому важливо виявити його залежність від різноманітних факторів та оцінити їх вплив на фінансовий аналіз.

Обсяг кредитоспроможності, рівень рентабельності залежать від виробничої, постачальницької, маркетингової, інвестиційної і фінансової діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна». Тому ці показники характеризують усі сторони господарської діяльності підприємства.

Основну частину кредитоспроможності підприємства одержують від реалізації продукції і послуг. Фінансовий аналіз від реалізації продукції

залежить від таких факторів: обсягу реалізації продукції, її структури, собівартості і рівня середньореалізаційних цін.

Обсяг реалізації продукції може справляти позитивний і негативний вплив на суму кредитоспроможності. Збільшення обсягу продажів рентабельної продукції приводить до пропорційного збільшення кредитоспроможності. Якщо ж продукція є збитковою, то при збільшенні обсягу реалізації відбувається зменшення суми кредитоспроможності, отриманого від реалізації рентабельної продукції.

Структура товарної продукції також може по-різному впливати на суму кредитоспроможності. Якщо збільшиться частка рентабельніших видів продукції в загальному обсязі її реалізації, то сума кредитоспроможності зросте, і навпаки, при збільшенні частки низькорентабельної або збиткової продукції загальна сума кредитоспроможності зменшиться.

Собівартість продукції і фінансовий аналіз перебувають в обернено-пропорційній залежності: зниження собівартості приводить до відповідного зростання суми кредитоспроможності, і навпаки. Зміна рівня середньореалізаційних цін і величина кредитоспроможності перебувають у прямо-пропорційній залежності: при збільшенні рівня цін сума кредитоспроможності зростає, і навпаки.

Використовуючи прийом елімінування, визначимо вплив кожного фактора на фінансовий аналіз від реалізації продукції на основі даних підприємства машинобудівного комплексу (табл. 2.16). Елімінувати означає усунути, вилучити вплив усіх чинників крім одного на величину результативного показника.

Таблиця 2.16

**Вихідні дані для факторного аналізу кредитоспроможності
ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»**

Показник	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	сівалки	культи- ватори	сівалки	культи- ватори	сівалки	культи- ватори
1	2	3	4	5	6	7
Кількість реалізованої продукції, шт.	3470	914	2828	911	-642	-3
Середня ціна реалізації, тис. грн.	16,0	9,9	18,76	10,0	+2,76	+0,1
Виручка від реалізації продукції без ПДВ, тис. грн.	55520,0	9048,6	53053,3	9110,0	-2466,7	+61,4
Собівартість 1 виробу, тис. грн.	14,2	9,0	17,6	9,2	+3,4	+0,2
Собівартість продукції, тис. грн.	49274,0	8226,0	49772,8	8381,2	+498,8	+155,2
Валовий фінансовий аналіз, тис. грн.	6246,0	826,0	3280,5	728,8	-2965,5	-93,8

1. Розрахунок загальної зміни валового кредитоспроможності (ΔP):

$$\Delta P = P1 - P2 = \sum iP, \quad (2.9)$$

де ΔP – зміна кредитоспроможності від реалізації продукції за аналізований період;

$P1$ – фінансовий аналіз звітнього року;

$P2$ – фінансовий аналіз минулого року;

i – фактори, що впливають на величину кредитоспроможності.

$$\Delta P = 3280,5 - 6246,0 = -2965,5 \text{ тис. грн. (сівалки);}$$

$$\Delta P = 728,8 - 822,6 = -93,8 \text{ тис. грн. (культиватори).}$$

Валовий фінансовий аналіз по підприємству має негативну тенденцію. Особливо ця негативна тенденція проявляється щодо кредитоспроможності від реалізації сівалок.

2. Вплив на фінансовий аналіз відпускних цін на реалізовану продукцію ($\Delta P1$):

$$\Delta P1 = p - p_{N1} \cdot 1,0 \cdot \sum p1 q1 - \sum p0 q1, \quad (2.10)$$

де $\sum p1 q1$ – реалізація у звітному році в цінах звітного року;

$\sum p0 q1$ – реалізація у звітному році в цінах минулого року;

p – ціна продукції;

q – кількість продукції.

$$\Delta P1 = 18,76 \cdot 2828 - 16,0 \cdot 2828 = 7805,28 \text{ тис. грн. (сівалки);}$$

$$\Delta P1 = 10,0 \cdot 911 - 9,9 \cdot 911 = 91,1 \text{ тис. грн. (культиватори).}$$

Отже, із зростанням середніх цін на сівалки на 17,25% отримано кредитоспроможності більше на 7805,28 тис. грн., тоді як за зростання середніх цін на культиватори на 1,01%. підприємство отримало кредитоспроможності більше лише на 91,1 тис. грн. Очевидна велика різниця в зростанні кредитоспроможності від реалізації сівалок порівняно з культиваторами пояснюється великою різницею в цінах за 1 виріб продукції.

3. Вплив на фінансовий аналіз змін в обсязі реалізованої продукції ($\Delta P2$):

$$\Delta P2 = P0 k1 - P0 = P0 (k1 - 1), \quad (2.11)$$

де $k1$ - коефіцієнт зростання обсягу реалізації продукції у відпускних цінах, визначається за формулою:

$$k1 = N1,0 / N0, \quad (2.12)$$

де $P0$ – фінансовий аналіз, одержаний у минулому році, у цінах і за собівартістю

минулого року;

$N1,0 = \sum p0 q1$ – реалізація у звітному році в цінах минулого року;

$N0 = \sum p0 q0$ – реалізація у минулому році в цінах минулого року;

p – ціна продукції;

q – кількість продукції.

Визначимо вплив цього фактора:

$$k_1 = 16,0 \cdot 2828 / 16,0 \cdot 3470 = 0,815 \text{ (сівалки);}$$

$$k_1 = 9,9 \cdot 911 / 9,9 \cdot 914 = 0,997 \text{ (культиватори);}$$

$$\Delta P_2 = 6246,0 \cdot (0,815 - 1) = -1155,51 \text{ тис. грн. (сівалки);}$$

$$\Delta P_2 = 822,6 \cdot (0,997 - 1) = -2,4678 \text{ тис. грн. (культиватори).}$$

На підприємстві зміна обсягу реалізації мала негативне значення як по виробництву сівалок так і культиваторів на 642 шт. і на 3 шт. відповідно, що призвело до зниження валового кредитоспроможності на 1155,51 тис. грн. по сівалках та на 2,4678 тис. грн. по культиваторах. Отже, на підприємстві валовий фінансовий аналіз зменшився на 1157,9778 тис. грн.

4. Вплив на фінансовий аналіз змін у структурі реалізованої продукції (ΔP_3):

$$\Delta P_3 = P_{1,0} - P_0 k_1, \quad (2.13)$$

де $P_{1,0}$ – фінансовий аналіз, одержаний від фактично реалізованої продукції у звітному році у цінах і за собівартістю минулого року;

P_0 – фінансовий аналіз, одержаний у минулому році, у цінах і за собівартістю минулого року.

Аналіз даних, наведених у таблиці 2.16 свідчить, що питома вага виробництва сівалок зменшилася на 3,51%, а питома вага виробництва культиваторів відповідно зросла на 3,51%. Отже, зросла питома вага більш рентабельних виробів і зменшилася питома вага менш рентабельної продукції. Оцінимо вплив цих змін на фінансовий аналіз.

$$\Delta P_3 = 5090,4 - 6246,0 \cdot 0,815 = - 0,09 \text{ тис. грн. (сівалки);}$$

$$\Delta P_3 = 819,9 - 822,6 \cdot 0,997 = - 0,23 \text{ тис. грн. (культиватори).}$$

На підприємстві відбулося загальне зменшення валового кредитоспроможності за рахунок цього фактора на 0,32 тис. грн.

5. Вплив на фінансовий аналіз собівартості продукції (ΔP_4):

$$\Delta P_4 = S_{1,0} - S_1, \quad (2.14)$$

де $S1$ – фактична собівартість реалізованої продукції;

$S1,0$ - фактична собівартість реалізованої продукції за звітний рік у цінах і тарифах минулого року.

$$\Delta P4 = 14,2 \cdot 2828 - 49772,8 = -9615,2 \text{ тис. грн. (сівалки);}$$

$$\Delta P4 = 9,0 \cdot 911 - 8381,2 = -182,2 \text{ (культиватори).}$$

Отже, як свідчать розрахунки, такий фактор, як собівартість продукції, мав негативний вплив на валовий фінансовий аналіз. Собівартість на сівалки зросла на 23,94%, що призвело до зменшення кредитоспроможності на 9615,2 тис. грн., а на культиватори вона зросла на 2,22%, що призвело до зменшення валового кредитоспроможності на 182,2 тис. грн.

Узагальнимо в табл. 2.17 вплив факторів на фінансовий аналіз.

Таблиця 2.17

Результати факторного аналізу кредитоспроможності підприємства

Фактори, що вплинули на фінансовий аналіз	Зміна кредитоспроможності, тис. грн.	
	Сівалки	Культиватори
1	2	3
Відпускні ціни	+7805,28	+91,1
Обсяг реалізації продукції	-1155,51	-2,4678
Структура продукції	-0,09	-0,23
Собівартість продукції	-9615,2	-182,2
Всього	-2965,5	-93,8

Отже, за наведеними даними в табл. 2.17 можна зробити такий висновок. Загальний обсяг валового кредитоспроможності від реалізації продукції зменшився на 3059,3 тис. грн. На зменшення валового кредитоспроможності найбільше вплинуло збільшення собівартості продукції.

За рахунок цього фінансовий аналіз зменшився на 9797,4 тис. грн. Другим за величиною фактором, який негативно вплинув на фінансовий аналіз, є зниження обсягу реалізації продукції. На підприємстві вплив цього фактора призвів до зменшення кредитоспроможності на 1157,9778 тис. грн. Також негативно вплинуло на фінансовий аналіз (на 0,32 тис. грн.) зміна структури випуску продукції, оскільки рентабельність на продукцію зменшилась на 6,1% по сівалках і на 1,3% по культиваторах.

Суттєво вплинув на валовий фінансовий аналіз такий фактор, як зростання відпускних цін. На підприємстві вплив цього фактора зумовив зростання кредитоспроможності на 7896,38 тис. грн.

Таким чином, за результатами факторного аналізу можна оцінити якість кредитоспроможності. Якість кредитоспроможності від основної діяльності вважається високою, якщо її збільшення зумовлене зростанням обсягу продажів, зниженням собівартості продукції.

Низька якість кредитоспроможності характеризується зростанням обсягів реалізації за рахунок росту цін на продукцію без збільшення фізичного обсягу продажів і зниження витрат на гривню продукції.

Отже, збільшення кредитоспроможності можливе за рахунок:

- нарощення обсягів виробництва і реалізації товарів;
- здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників;
- зменшення витрат на виробництво продукції;
- кваліфікованого здійснення цінової політики, оскільки на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни;
- грамотної побудови договірних відносин з постачальниками, посередниками, покупцями;
- покращення системи маркетингу на підприємстві, тобто виробляти тільки те, що безумовно буде купуватися, тому потрібно згрупувати свою

продукцію за ознакою рентабельності і зосередити увагу на тій продукції, яка є високорентабельною;

- удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, а низькорентабельну зняти з виробництва;

- організації виробничого процесу таким чином, щоб він був пристосований до швидкої переналадки;

- постійного проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

2.4. Стратегія управління прибутком підприємства та оцінка резервів зростання кредитоспроможності на перспективу

Стратегія управління підприємством пов'язана з визначенням головної мети його функціонування. Найчастіше ця головна мета формується як досягнення певного рівня рентабельності на вкладений капітал і, відповідно, одержання певної маси чистого кредитоспроможності.

Як відомо, маса кредитоспроможності ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА» залежить, з одного боку, від величини доходів, що одержує підприємство, з другого - від розмірів витрат обігу. Формування доходів і витрат підприємства обумовлюються передусім обсягами його діяльності (товарообороту), а також асортиментною, ціновою політикою і ресурсним забезпеченням товарообороту. Взаємозв'язок між стратегічною метою підприємства і факторами, що забезпечують її досягнення, може бути представлений схемою.

На першому етапі визначають цільову суму кредитоспроможності підприємства, величина якої залежить від стадії життєвого циклу підприємства, стратегічних завдань, які стоять перед підприємством в майбутньому періоді, тактики їх вирішення. При цьому величина цільової суми кредитоспроможності може знаходитися в інтервалі від точки беззбитковості до точки рівноваги, яка відповідає одержанню максимального кредитоспроможності.

Як відомо, кожна одиниця товарообороту додає певну величину до доходу і витрат торговельного підприємства. Цей приріст отримав назви: граничні доходи і граничні витрати.

Якщо граничний дохід більший за граничні витрати, то кожна одиниця товарообороту додає до доходу більшу.

Максимум кредитоспроможності ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА» досягається при такому обсязі товарообороту, коли:

$$MR=MC, \quad (3.1)$$

де MR - граничні доходи, що одержуються від реалізації кожної додаткової одиниці товарообороту;

MC - граничні витрати при реалізації кожної додаткової одиниці товарообороту. Доведемо цей висновок. Приріст на кожну одиницю товарообігу визначається так:

$$\Delta\P = \Pi_n - \Pi_{n-1}, \quad (3.2)$$

де $\Delta\P$ - змінювання кредитоспроможності, що пов'язане зі збільшенням товарообороту на одну одиницю;

Π_n , Π_{n-1} - відповідно, фінансовий аналіз підприємства при реалізації n -ої одиниці товарообороту та $(n-1)$ - ої одиниці товарообороту. Фінансовий аналіз підприємства визначається як різниця між загальним доходом і витратами при відповідному обсязі товарообороту тобто:

$$\Pi_n = TP_n - TC_n, \quad (3.3)$$

$$\Pi_{n-1} = TP_{n-1} - TC_{n-1}, \quad (3.4)$$

де TP_n , TP_{n-1} - відповідно, загальний валовий дохід при реалізації n -ої та $n-1$ одиниці товарообороту; TC_n , TC_{n-1} - загальні затрати при реалізації n -ої та $(n-1)$ одиниці товарообороту; Якщо підставити вирази (3.3) і (3.4) в рівняння (3.2), одержимо:

$$\Delta\P = (TP_n - TC_n) - (TP_{n-1} - TC_{n-1}) \quad (3.5)$$

Підприємство одержить максимальний фінансовий аналіз при такому обсязі товарообороту, коли збільшення обсягів реалізації не приведе до зміни обсягів кредитоспроможності тобто: $\Delta\P = 0$.

Подальше збільшення обсягів реалізації економічно не вигідно підприємству, тому що не буде забезпечувати подальше зростання кредитоспроможності.

На другому етапі обґрунтування стратегії визначають обсяг товарообороту, який забезпечує одержання цільової суми кредитоспроможності.

Для цього, з одного боку, розраховують необхідний обсяг товарообороту (виходячи із величини цільової кредитоспроможності), а з другого - оцінюють можливий обсяг товарообороту, який відповідає попиту населення на товари і ресурсозабезпеченості обороту (можливий обсяг закупки товарів, розміри товарних запасів, потужність торговельного підприємства і її використання, чисельність робітників і продуктивність їх праці).

Досягнення збалансованості між необхідним і можливим обсягами товарообороту забезпечується на наступних етапах розробки стратегії управління прибутком шляхом розробки асортиментної, та ресурсної цінової політики підприємства.

Розробка асортиментної політики підприємства (3 етап) має бути спрямована на оптимальну товарно-групову структуру відповідно до структури попиту населення.

Обґрунтування цінової політики (4 етап) має бути спрямоване на визначення оптимальних цін реалізації товарів, при яких досягається оптимальний обсяг товарообороту, а як наслідок - максимальний фінансовий аналіз. Взаємозв'язок між прибутком, обсягом товарообороту і ціною реалізації товарів відображається на мал. додатку Ж. Торговельне підприємство при укладанні комерційних угод з закупівлі товарів мусить виходити із указаних залежностей, що дозволяє йому оптимізувати асортимент товарів і ціни їх реалізації.

Формування ресурсної політики підприємства, яка здійснюється в ході 5 етапу обґрунтування стратегії управління прибутком, має передбачати

залучення ресурсів, які забезпечують досягнення необхідного обсягу діяльності із найменшими затратами.

Шостий та сьомий етапи розробки стратегії пов'язані з вирішенням завдань управління валовим доходом та поточними витратами торговельного підприємства, які були розглянуті вище. Результатом розробки стратегії є визначення можливого (реального) обсягу отримання доходів та здійснення поточних витрат на плановий період, порівняння яких дозволяє оцінити можливий обсяг кредитоспроможності підприємства.

На восьмому етапі можливий обсяг отримання кредитоспроможності необхідно порівняти з його цільовим розміром. Якщо відповідність досягнута, стратегічний план приймається до виконання (9 етап), здійснюються заходи з контролю за ходом його реалізації.

Якщо відповідність не досягається, необхідно виявити можливі резерви збільшення кредитоспроможності за рахунок раціонального використання ресурсів, зниження витрат та збільшення доходів, або ж варто відкоригувати (зменшити) цільову суму кредитоспроможності.

Головною метою управління прибутком є визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості.

Основними задачами управління формуванням кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» є: забезпечення максимізації розміру кредитоспроможності, що формується і який відповідає ресурсному потенціалу суб'єкта господарювання та ринковій кон'юнктурі; забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем кредитоспроможності, що формується та допустимим рівнем ризику; забезпечення високої якості кредитоспроможності, що формується; забезпечення постійного збільшення ринкової вартості підприємства; підтримка конкурентоздатності у довгостроковому періоді; забезпечення ліквідності підприємства та його платоспроможності; підтримка інвестиційної привабливості.

До основних задач управління розподілом кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» можна віднести: забезпечення виплати необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства; забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок кредитоспроможності у відповідності зі задачами розвитку підприємства в майбутньому періоді; забезпечення ефективності програм участі персоналу в прибутках підприємства .

Процес управління прибутком ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети і основних задач цього управління. З цією метою нами запропонована наступна структурно-логічна схема здійснення процесу управління прибутком підприємства. Політика управління формуванням кредитоспроможності підприємства повинна бути спрямована на максимізацію розміру позитивного фінансового результату через виконання комплексу завдань щодо забезпечення зростання обсягів його діяльності, ефективного управління витратами, підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та системи управління суб'єктом господарювання.

Що стосується політики управління розподілом кредитоспроможності підприємства, то вона повинна відображати основні вимоги загальної стратегії розвитку підприємства, забезпечувати підвищення його ринкової ціни, формувати необхідні обсяги інвестиційних ресурсів, забезпечувати матеріальні інтереси власників та працівників [22].

Система управління прибутком на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» має бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, так як прийняття управлінських рішень у будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень кредитоспроможності, який в свою чергу є основним джерелом фінансування розвитку підприємства та зростання доходів його власників і працівників.

Таким чином, підвищення рентабельності виробництва та інвестиційної привабливості ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», зміцнення конкурентоспроможності вимагають застосування ефективних підходів до правління прибутком суб'єкта господарювання з метою його максимізації.

Відображаючи рівень витрат на реалізацію товарівна ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», собівартість комплексно характеризує ступінь використання усіх ресурсів підприємства, а значить, і рівень техніки, технології та організації діяльності. Чим краще працює підприємство, інтенсивніше використовує виробничі ресурси, успішніше удосконалює техніку, технологію і організацію діяльності, тим нижча собівартість виробництва та реалізації. Тому собівартість є одним з важливих показників ефективності діяльності підприємства.

При обчисленні собівартості виконаних робіт до яких можна віднести реалізацію товарів, важливе значення має визначення складу витрат, які в неї включаються. Питання про склад витрат, які включаються у собівартість, є питання їх розмежування між джерелами відшкодування. Загальний принцип цього розмежування полягає в тому, що через собівартість повинні відшкодовуватися витрати підприємства, що забезпечують просте відтворення усіх факторів виробництва; предметів, засобів праці, робочої сили. Відповідно до цього у собівартість продукції включаються витрати на:

- виробництво, включаючи витрати на сировину, матеріали, енергію, амортизацію основних фондів, оплату праці персоналу;
- обслуговування виробничого процесу і управління ним;
- набір і підготовку кадрів;
- поточну раціоналізацію виробництва (удосконалення технології, організації виробництва, праці, підвищення якості продукції), крім капітальних витрат.

Треба мати на увазі, що з різних причин на практиці повної відповідності між дійсними витратами на виробництво, реалізацію і собівартістю продукції не існує. Так, згідно з встановленим порядком не включаються у собівартість, а відшкодовуються за рахунок кредитоспроможності або інших джерел витрати

на підготовку і освоєння нової продукції. Разом з тим є витрати, які включаються у собівартість продукції, але не мають прямого зв'язку з виробництвом. До них в ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА» належать оплата часу виконання державних обов'язків працівниками підприємства, скорочення робочого дня матерів, які мають дітей віком до одного року тощо.

Непродуктивні витрати підприємства, пов'язані з виробничою діяльністю (псування матеріалів тощо), включаються у фактичну собівартість, а втрати від порушення договорів з іншими підприємствами і організаціями (штрафні санкції) відшкодовуються за рахунок кредитоспроможності чи інших джерел.

Склад витрат, які включаються у собівартість, не є незмінним. Вони можуть дещо змінюватися з різних практичних міркувань. Але загальною тенденцією таких змін повинно бути повніше відображення у собівартості дійсних витрат на виробництво, реалізацію продукції, товарів.

Слід відрізнити витрати загальні й на одиницю продукції або виконаних робіт. Загальні витрати - це витрати на весь обсяг робіт за певний період. Ця сума залежить від тривалості періоду і кількості виготовленої, реалізованої продукції або виконаних робіт. На даному етапі виникають труднощі.

Оскільки витрати є функцією обсягу виробництва з певною еластичністю, на наш погляд, в даному випадку доцільно використовувати поняття граничних витрат, які характеризують їх приріст на одиницю приросту обсягу виконаних робіт.

Якщо загальні витрати виразити певною функцією обсягу виконаних робіт, то граничний їх рівень є першою похідною цієї функції. Це витрати на останню гривню за часом виконання робіт. Показник граничних витрат можна використовувати при аналізі доцільності зміни обсягу виконуваних робіт.

Доцільно, на наш погляд, визначити та проаналізувати динаміку непропорційних витрат, поділяючи їх на прогресуючі та дегресуючі. Тобто ті, які зростають більшою мірою, ніж обсяг виробництва (прогресуючі витрати). Вони виникають тоді, коли збільшення обсягу виробництва вимагає більших

витрат на одиницю продукції. Це, наприклад, витрати на відрядно-прогресивну оплату праці яка в повній мірі використовується в ТОВ «КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА», додаткові рекламні витрати. Дегресуючі витрати зростають менше, ніж обсяг виробництва. До них належить широке коло витрат на експлуатацію, наприклад, торгового обладнання і устаткування, ремонт, інструмент тощо.

Наприклад, вартість одиниці товару - 50 грн. Змінні витрати на одиницю - 20 грн. Загальні постійні витрати - 2400 грн.

Визначимо точку безбитковості у грошовому і натуральному показниках.

Маржинальний доход на одиницю: $50 - 20 = 30$ грн.

Точка безбитковості у натуральних одиницях: $2400 : 30 = 800$ (м3).

Коефіцієнт маржинального доходу: $30 : 50 = 0,6$

Точка безбитковості у грошових одиницях: $2400 : 0,6 = 4000$ грн.

Для безбиткової роботи підприємство має продати 800 одиниць товару.

В практичних обчисленнях загальну динаміку змінних витрат можна спростити, вважаючи всю їх сукупність пропорційною. Це значно полегшить аналіз і прогнозування витрат.

2.5. Заходи щодо вдосконалення оцінки кредитоспроможності підприємства

Фінансовий аналіз - це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому фінансовий аналіз відображає її результати і знаходиться під впливом багатьох чинників.

Основними чинниками, які ведуть до зміни кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» є:

1) об'єм продажів - при високій питомій вазі постійних витрат в собівартості продукції зростання об'ємів реалізації приведе до ще більшого зростання кредитоспроможності за рахунок зниження частки постійних витрат, що доводяться на одиницю продукції;

2) зростання цін - в період високих темпів інфляції зростання кредитоспроможності можна забезпечити за рахунок цінового чинника;

3) зниження собівартості - зниження витрат без негативного впливу на якість продукції, досягається за рахунок більшої керованості і контролю в області витрат;

4) оновлення асортименту і номенклатури продукції, що випускається - фінансовий аналіз в ринковій економіці - рушійна сила оновлення як виробничих фондів, так і продукції, що випускається. Характерний прояв цієї сили в концепції життєвого циклу продукції.

Для детального нагляду та розкриття змісту комплексного методу, пропонується розглянути приклад впровадження його на підприємстві ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна».

Підприємство здійснює діяльність у сфері автомобілебудування.

В ході аналізу господарської діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» за період 2018-2020 рр., було виявлено наступне:

1) в 2018 році відбулося збільшення об'єму продукції, що випускається, в абсолютному (+49,4%) і натуральному виразі (+35,18% або 557 538,07 грн.);

2) в цьому ж періоді покращали показники ефективності використання ОПФ підприємства - фондівіддача виросла на 13,77 грн./грн. і склала 30,4 грн./грн., а фондомісткість продукції скоротилася на 0,03 грн./грн. і склала 0,03 грн./грн.;

3) чисельність персоналу з причини проведення заходів щодо поліпшення якості обслуговування клієнтів ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» виросла на 6 чіл. або 25% і склала 30 чіл.;

4) на фоні збільшення чисельності персоналу відбулося зниження вироблення персоналу, зайнятого у виробництві, на 49 915,08 грн./чел. або на 18,89% порівняно з 2020 г.;

5) аналіз витрат досліджуваного підприємства показав, що найбільшу питому вагу в структурі витрат мають матеріальні витрати (37,21%) і витрати на оплату праці персоналу (27,6%), що характерне для всієї галузі в цілому;

6) в 2020 році витрати операційної діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» виросли на 38,76% або на 494 956,56 грн., що відбулося в основному за рахунок зростання матеріальних витрат і витрат на оплату праці персоналу;

7) таким чином, доходи досліджуваного підприємства в 2020 році виросли на 35,18%, а витрати на 38,76% - отже, має місце картина невідповідності темпів зростання доходів і витрат підприємства;

8) об'єм валового кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» в 2020 році виріс на 20,31%, проте, рентабельність виробництва при цьому знизилася на 13,3%, а рентабельність продажів зменшилася на 11%, отже, прибутковість підприємства була понижена.

Тобто несе збитки від нереалізованої продукції.

Резерви збільшення суми кредитоспроможності а ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» визначаються для кожного виду товарної продукції. Їхніми основними джерелами є збільшення об'єму реалізації продукції, зниження її собівартості (за рахунок економного використання резервів, витрат на телефонію, Інтернет інформаційне обслуговування, рекламну діяльність, поштово-телефонні витрати, зменшення втрат від браку, від нереалізованої продукції та ін.), покращення якості продукції, реалізація її на більш вигідних ринках та ін.

Отже, пропонується підвищити фінансовий аналіз комплексним заходом . Тобто не тільки підвищити ціну продаж, а й зменшити собівартість продукції(рис.2.18.)

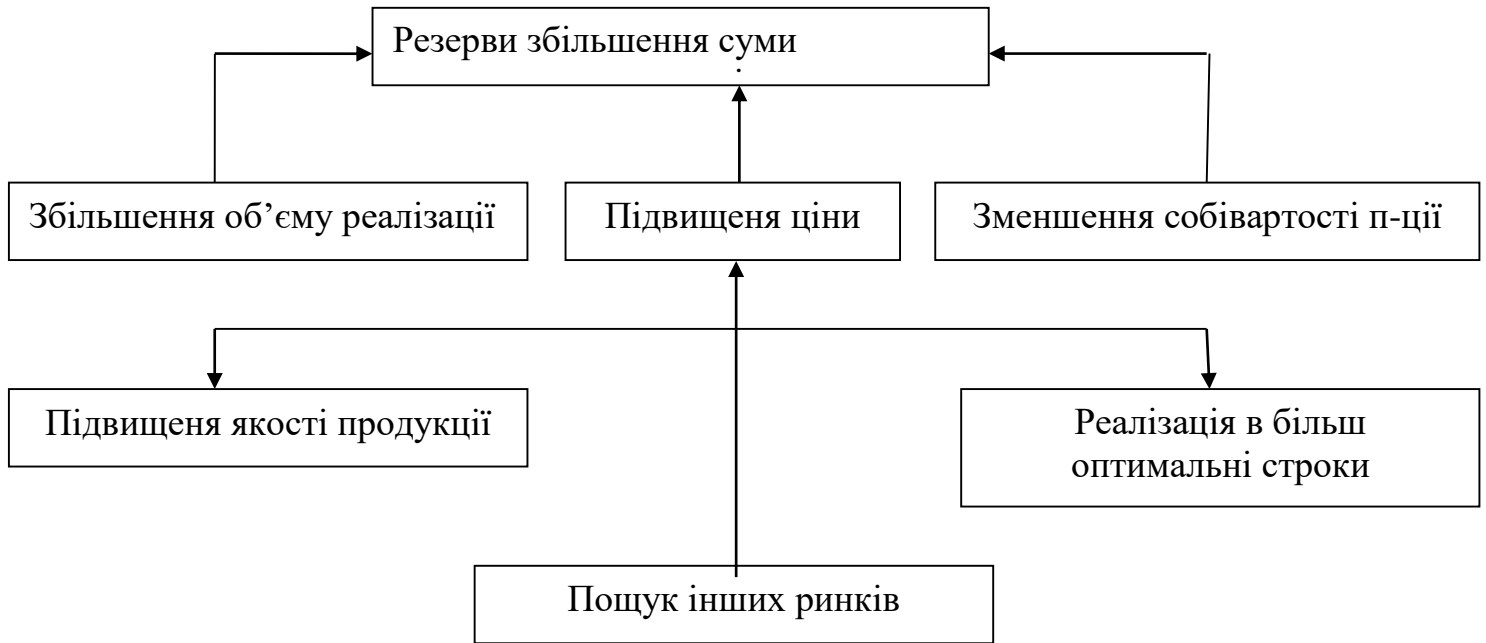

Рис. 2.18. Основні напрямки пошуку резервів підвищення кредитоспроможності від операційної діяльності на ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»

Так як в ході аналізу підприємства було виявлено, що від 3% до 5% тиражу не купується споживачами, а повертається назад у виробництво. Таким чином, виробництво несе збитки у розмірі 3 – 5% собівартості тиражу. Тобто зменшення тиражу на 3% призведе до зменшення витрат без негативного впливу на якість та асортимент продукції.

В період високих темпів інфляції збільшення кредитоспроможності забезпечувалося за рахунок цінового фактора. Стосовно даного підприємства, можна відмітити те, що ринок споживачів продукції ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», різноманітний і сформований. На відміну від конкурентів ціна на продукцію значно менша і вже довгий час не змінювалась. Тому, якщо підвищити ціну продаж на 0,25 грн., кількість реалізованого тиражу не зміниться, бо все одно ціна на продукцію ТЗОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» буде нижча ніж у конкурентів. Тобто свою нішу споживачів підприємство не втратить.

Отже, розглянемо це детальніше на розрахунках. Лінія складає 379338 екз. в рік, якщо зменшити його на 3% - 367957екз. в рік.

Тобто збільшивши ціну продаж на 0,25 грн., отримаємо зовсім іншу суму від реалізації лінії.

$$\text{Реалізація лінії} = 367957 * 1,60 = 588732,57 \text{ грн.}$$

Таблиця 2.18

Аналіз прогнозованої виручки підприємства ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» після вжитих заходів в 2020 р.

Стаття доходів	Сума, грн	Структура, %	Сума, грн	Структура, %
	До 2020 р.		Після 2020	
1	2	3	4	5
Реалізація лінії	512106,3	25 %	588732,57	27 %
Реалізація партії	1569236,67	75 %	1569236,67	73 %
Разом	2081342,9	100 %	2157969,1	100 %

З таблиці 2.18 видно, що виручка від реалізації тиражу збільшилась на 76626,27 грн. Тобто загальна виручка зросла на 3,55%. А це свідчить про те, що вжиті заходи не завдають збитків, а навпаки.

Тож розглянемо основні фінансові результати діяльності підприємства після впровадження таких заходів в таблиці 3.2.

Таблиця 2.19

**Аналіз валового кредитоспроможності ТОВ «Кромберг енд Шуберт
Україна»**

Показник	До 2020	Після 2020	Абсолютне відхилення	Темп зростання %
1	2	3	4	5
Доход від реалізації, грн. в т.ч.	2081342,9	2157969,1	76626,2	3,68%
реалізація лінії	512106,3	588732,57	76626,27	14,96%
реалізація партії	1569236,67	1569236,67	-	- %
реалізація складу	1 771 886,43	1748768,4	- 23118	- 1,30%
Валовий фінансовий аналіз, грн.	309456,5	409201,7	99744,2	32,23%

Таким чином, зменшивши витрати і збільшивши ціну продаж ми отримуємо підвищення кредитоспроможності нашого підприємства. Витрати значно зменшились, тобто це впливово відобразиться на кредитоспроможності.

З даних таблиці 2.18 видно, що після впровадження заходів щодо підвищення прибутковості підприємства відбулося збільшення кредитоспроможності підприємства в абсолютному виразі на 99744,2 грн. Також той факт, що собівартість продукції зменшилась на 23118 грн., дає змогу вважати, що запропоновані заходи можна повністю реалізувати.

Таблиця 2.20

**Аналіз показників рентабельності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна»
після впровадження заходів**

Показники	До 2020	Після 2020	Абсолютне відхилення	Темпи зростання, %
1	2	3	4	5
Рентабельність продажів	17,46 %	23,39%	5,93	33,96%

В таблиці 2.20 зафіксований ріст рентабельності продажів підприємства ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» в 2020 році після впровадження запропонованих заходів.

Також було проведено порівняння основних техніко-економічних показників до і після впровадження запропонованого комплексного методу, яке показало, що всі показники, включаючи фінансовий аналіз і рентабельність, з впровадженням запропонованих заходів виростуть.

Отже з проведеного аналізу витікає, що запропонований підхід комплексного методу, щодо підвищення прибутковості підприємства дозволяє збільшити виручку від реалізації тиражу та значно зменшити витрати, що призведе до росту загальної виручки і підвищення кредитоспроможності підприємства.

Тобто, з'явився новий метод щодо підвищення кредитоспроможності на підприємстві. Звісно, зараз велику увагу приділяють цьому питанню.

ВИСНОВКИ

Кінцевим результатом, який формує фінансові ресурси підприємства, забезпечує його стабільність і конкурентоспроможність на ринку товарів та послуг, є прибуток. Саме на основі одержаного прибутку будь-яке підприємство незалежно від форми власності та виду діяльності виконує свої функції, спрямовуючи кошти на власний розвиток, на соціальні потреби, у фонд матеріального заохочування та на ін. Тому у сучасних умовах фінансовий аналіз стає не тільки важливим показником, а й метою роботи кожного підприємства, об'єднання та інших ринкових структур. Актуальним питанням є дослідження впливу різних факторів (внутрішніх та зовнішніх) на підвищення кредитоспроможності підприємства.

Кредитоспроможність позичальника визначається за показниками, що характеризують його здатність своєчасно розраховуватися за раніше одержаними кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел і забезпечити оперативну конверсію активів у ліквідні кошти.

Українські банки розробляють власні внутрішні положення та методики аналізу кредитоспроможності позичальника, в основу яких, як правило, покладено методичні рекомендації Національного банку України щодо оцінювання банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника.

З метою управління кредитними ризиками банки мають проводити оцінку кредитоспроможності позичальника як на стадії прийняття рішення про доцільність видачі кредиту, так і на стадії контролю за процесом погашення відсотків і заборгованості за кредитом. У зарубіжній та вітчизняній банківській практиці кредитоспроможність позичальника завжди була і залишається одним з основних критеріїв визначення доцільності встановлення кредитних відносин з клієнтом.

Економіко-організаційна характеристика ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» показала, що підприємство є рентабельним, тобто ефективно працює та використовує свої ресурси. Всі показники рентабельності позитивні, незначна тенденція їх покращення. Ріст показника валової рентабельності свідчить про покращення ефективності виробничої діяльності, а також про ефективність політики ціноутворення в 2020 році. Чиста рентабельність продажу є задовільною, тобто товариство отримує фінансовий аналіз від родажу.

Результати проведеного аналізу свідчать про ефективність фінансово-господарської діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна». Аналіз показників, що характеризують фінансовий стан ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна» дає підстави зробити висновок, що підприємство протягом 2018–2020 рр. досягло позитивних показників, наростило обсяги виробництва, забезпечило випуск рентабельної продукції, прискорило оборотність активів. Дане підприємство має високий рівень ліквідності своїх та ефективно працює та використовує свої ресурси.

Досліджено та проаналізовано господарську діяльність ТОВ «Кромберг енд Шуберт України», що дало можливість оцінити забезпеченість підприємства основними засобами та ефективності лізингових операцій.

Що стосується структури необоротних активів то впродовж 2018 – 2020 рр. щороку зростала вартість активної частини основних засобів ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», що є позитивною тенденцією. Так, у 2018 р. темп приросту активної частини становив 12,7 %, у 2019 р. – 15,2 %, а в 2020 р. – 13,7 %. Безумовно збільшення вартості активної частини є позитивною тенденцією. Якщо порівнювати вартість активної частини на весь проаналізований період, то темп приросту становить 30,5 %, тобто сума, з кінця 2018 р. до кінця 2019 р. зросла на 4 680,50 тис. грн.

Отже, на підвищення прибутковості підприємства та збільшення ресурсів впливає ряд визначених зовнішніх та внутрішніх чинників, а також тих, які

безпосередньо залежать від підприємства та тих факторів, що не залежать від них. Шляхами підвищення прибутковості підприємств є зниження собівартості продукції, збільшення обсягів виробництва, підвищення якості продукції. Основними джерелами резервів зниження собівартості продукції є: збільшення обсягу її виробництва за рахунок повнішого використання виробничих потужностей підприємства; скорочення витрат на її виробництво за рахунок підвищення рівня продуктивності праці; ощадливого використання сировини, матеріалів тощо.

Отже, впровадження запропонованих заходів дозволить реалізувати виявленні резерви та покращить загальну якість функціонування підприємства в цілому. Враховуючи отримані результати, а саме збільшення кредитоспроможності, дасть можливість залучення додаткових коштів у вигляді інвестицій або у вигляді кредиту для розширення діяльності підприємства.

Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин найбільше значення має виявлення резервів збільшення об'єму продукції, зниження собівартості, ріст кредитоспроможності.

Існує майже необмежена кількість шляхів підвищення кредитоспроможності. Основними з них є:

- а) збільшення обсягу реалізації товарної продукції;
- б) ефективний маркетинг;
- в) зниження собівартості продукції;
- г) вдосконалення нормативів;
- д) більш повне використання вторинних ресурсів;
- е) підвищення продуктивності праці;
- є) оновлення основних фондів;
- ж) впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу;
- з) підвищення якості продукції та ліквідація втрат від браку;

Звідси можна сказати, що побудова на підприємстві відповідних організаційно-методичних систем забезпечення управління, знання основних

механізмів формування кредитоспроможності, використання сучасних методів його аналізу і планування може значно скоротити шлях до досягнення основної мети підприємства – до прибутковості.

Таким чином, використання запропонованих пропозицій приведе підприємство до досягнення потрібного рівня кредитоспроможності і дозволить залучити фінансові ресурси. У підвищенні рентабельності та високій прибутковості зацікавлені і підприємство, і держава, з одного боку, це є прямим джерелом виробничого і соціального розвитку підприємства, а з другого – частина кредитоспроможності виплачується у вигляді податків та обов'язкових платежів, забезпечує постійні і зростаючі надходження до державного бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амелін С. К. Міжнародний досвід регулювання лізингових відносин / *Інвестиції: практика та досвід*: наук. – практ.журн. – № 24. – 2019. – С. 44 – 48.
2. Аудит, методика і організація: в 2ч. – Ч. II. навч. посіб. / О. В. Харламова, М. Ю. Карпенко – Харків: ХНАМГ, 2017. – 452 с.
3. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства: підручник / М. Я.Коробов, П. І. Орлов та ін. [2-е вид., перероб. і доп.]. – К., 2017. – 384 с.
4. Барабаш А. О. Лізинг: поняття та особливості законодавчого визначення кола його суб'єктів / А. Барабаш // *Право України*. – № 2. – 2019. – С.76 – 79.
5. Біковченко Л. М. Економічна суть лізингу / Л. М. Біковченко // *Фінанси України*. – № 11. – 2019. – С.75 – 79.
6. Білик М. Д. Організація і методика аудиту / М. Д. Білик. – К.: КНЕУ, Либідь – 527 с.
7. Блонська В. І. Основні засоби підприємства та проблеми ефективності їх використання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/16_1/221_Blonska_16_1.pdf
8. Бразілій Н. М. Організація і методика аудиту основних засобів та його вдосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2019_24/articles/20_Brasiliy_Timko.pdf
9. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібн. / за ред. Р. Л. Хом'яка. доп. і перероб.] – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту після дипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2017. – 820 с.
10. Бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: навч.-практ. посіб. / за ред. С. Ф. Голова. – Д.: ТОВ «Баланс-клуб», 2015. – 768 с.

11. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії: навч.-практ. посіб. / під заг. ред. В. В. Сопко. – К.: Професіонал, 2016. – 180 с.
12. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит у вищих навчальних закладах / Ф. Ф. Бутинець – 2-ге вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2016. – 672с.
13. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. для студентів вузів / Ф. Ф. Бутинець, Є. В. Мних, О. В. Олійник. – Житомир: ЖІТІ, 2018. – 416 с.
14. Бутинець Ф. Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності / Ф. Ф. Бутинець, І. В. Журей, В. М. Пархоменко // Житомир: ПП «Рута». – 2019. – С.261 – 274.
15. Бутинець Ф. Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець // 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир: Рута – 2015. – 544 с.
16. Внукова Н. А. Проблемы формирования среды развития лизинга в Украине / Н. А. Внукова // *Фінанси України*. – № 12. – 2018. – С.48 – 53.
17. Господарський кодекс України: станом на 16.01.2017 р. № 436-IV// Офіційний вісник України. – № 11. – 2017. – С. 461.
18. Грабова Н. М. Облік господарських операцій в бухгалтерських проводках : навч. посіб. / Н. М. Грабова, Ю. Г. Кривоносов. – К. : А.С.К., 2016. – 416 с.
19. Градова О. В. *Лізинг: передумови розвитку та особливості бухгалтерського обліку лізингових операцій в Україні* / О. В. Градова // Економічний аналіз: зб.наук.праць / ТНЕУ; редкол.: С.І. Шкарабан та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка» – Вип. 10. – Частина 3. – 2020. – С. 147 – 159
20. Градова О. В. Лізинг у матеріально-технічному забезпеченні підприємств Волині / О. В. Градова // Збірник «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України», ВНУ ім. Лесі Українки – 2020. – С.75 – 79.

21. Градова О. В. Лізинг як окремий вид фінансування реальних інвестицій у підприємства України / О. В. Градова // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 9(33). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Герасимчук З.В. – Луцьк, 2020. – С. 132 – 142
22. Градова О. В. Організація та методика обліку лізингових операцій / О. В. Градова // Збірник «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки», ЛНТУ – 2020. – С.57 – 62.
23. Градова О. В. Аналіз орендних операцій в Україні: оптимізація взаємодії з податковою системою через призму світового досвіду / О. В. Градова // Збірник «Проблеми і перспективи розвитку економіки в умовах ринку», Національний університет «Острозька академія». – 2020. – С.145 – 153.
24. Грибан В. Г. Охорона праці: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 280 с.
25. Дерев'яненко С. І. Основи аудиту: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / С. І. Дерев'янюк, С. О. Олійник. – К.: Центр учбової літератури. – 2018. – 402 с.
26. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація / Н. І. Дорош. – К.: Т-во «Знання», 2019. – 402 с.
27. Економічний аналіз: навч. посіб. / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – 2-ге вид., сроб. – К.: КНЕУ, 2013. – 556 с.
28. Єлейко Я. І. Основи фінансового аналізу / Я. І. Єлейко, М. Л. Лапішко та ін. – Львів: Львів. банків, ін-т НБУ, 2015. – 141с.
29. Завгородній В. П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. / В. П. Завгородній // К.: А.С.К. – 2018. – 768 с.

30. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 2343-ХІІ від 14 травня 1992р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
31. Зязюкіна М. М. Проблемні питання оцінки та переоцінки основних засобів у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2018_4/35%20.pdf
32. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу: навч.-метод. посіб. для подвійного вивч. дисц. / В. М. Івахтенко. – К.: КНЕУ, 2019. – 263 с.
33. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / К. В. Ізмайлова – К., 2018. – 152 с.
34. Керб Л. П. Основи охорони праці: навч. посіб. / Л. П. Керб – К.: КНЕУ, 2013. – 215 с.
35. Ковальчук К. Ф. Показники ефективності лізингової угоди / К. Ф. Ковальчук., І. В. Вишнякова // Фінанси України. – №6. – 2014. – С. 141 – 146.
36. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та осіб / М. Я. Коробов. [3-тє вид., доп. і перероб.]. – К.: Знання, 2012. – 457 с.
37. Кругляк Б. Г. Аудит основних засобів промислових підприємств: методичний аспект / Б. Г. Кругляк, А. Т. Гуменюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – №7. – 457 с.
38. Кулаковська Л. П. Основи аудиту: навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча – К., 2020. – 312 с.
39. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2019. – 387 с.
40. Мельник В. М. Основи економічного аналізу: навч. посіб. / В. М. Мельник. – Ірпінь: Академія ДПСУ, 2010. – 183 с.
41. Михайлова Т. П. Міжнародний облік і аудит (частина Міжнародний облік) / Т. П. Михайлова. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2016. – 242 с.

42. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку № 17 «Оренда» [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://dipifr.info/lib_files/standards/ukr/standards_010109/IAS_17.pdf
43. Мних Є. В. Економічний аналіз: навч. посіб. / Є. В. Мних, – Л.: Армія України, 2019. – 144 с.
44. Мултанівська Т. В. Місце інвентаризації в аудиті основних засобів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.prints.kname.edu.ua/11947/1/290.pdf>
45. Нікульникова Т. Г. Основи бухгалтерського обліку / Т. Г. Нікульникова. – Л.: Магнолія-Плюс, 2015. – 300 с.
46. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: навч. посіб. / М. Ф. Огійчук, І. Т. Новикова. – К.: Алеута, 2019. – 584 с.
47. Палагута Є. О. Комп'ютеризація процесу аудиту в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NND_2020/Informatica/60630.doc.htm
48. Панадій О. П. Проблеми комп'ютерного аудиту в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2020/Economics/73721.doc.htm
49. Панкратов А. С. *Аудит: курс лекцій* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.readbookz.com/books/16.doc.htm>
50. Петрик О. А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: навч. посіб. / О. А. Петрик, В. Я. Савченко. – К.: КЕШУ, 2018. – 301с.
51. Петрович Й. М. Економіка підприємства: підручник / Й. М. Петрович, В. В. Кулішов та ін. – Львів: «Магнолія плюс», – 2015. – 680 с.
52. Петряєва З. Ф. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / З. Ф. Петряєва. – Х., 2018. – 428 с.
53. Подік А. В. Використання лізингу як фінансового інструменту інвестування розвитку економіки / А. В. Подік // Інвестиції: практика та досвід: наук.-практ. журн. – № 9. – 2018. – С. 5 – 8.

54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhgaltero911.com/Res/PSBO/PSBO7.aspx>

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 «Оренда» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO14.aspx>

56. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: навч. посіб. / С. Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ, 2017. – 608 с.

57. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підруч. для студ. / П. Я. Попович [3-тє вид., перероб. і доп.] / К.: Екон. думка, 2019. – 342 с.

58. Романів С. Методичні особливості аналізу використання основних засобів на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ecan/2018_2/pdf/romaniv_ivansa.pdf

59. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту / В. С. Рудницький // Тернопіль: Економічна думка, 2018. - 196с.

60. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Г. В. Савицька // Навч. посібн. – К.: Знання. – 2020. – С.417 – 421.

61. Савченко В. Я. *Аудит*: навч. посіб. / В. Я. Савченко. – К.: 2014. – 322 с.

62. Слав'янська Н. П. Впровадження лізингових відносин в Україні / Н. П. Слав'янська // Банківська справа. – № 4. – 2019. – С. 19 – 20.

63. Сопко В. В. *Організація і методика проведення аудиту: навчально-практичний посібник* / В. В. Сопко, В. П. Шило. [2-е вид., доп. і перероб.] – К.: «Професіонал», 2016. – 576 с.

64. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу: підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2014. – 412 с.

65. Старцев О. В. Розвиток лізингових операцій в Україні / О. В. Старцев // Фінанси України. – №6. – 2018. – С.70 – 74.

66. Тарасова М. К. Індексція основних фондів / М. К. Тарасова // Дебет-Кредит, № 11. – 2019. – С. 20-23.
67. Тимощук Н. С. Перспективи вдосконалення аудиту основних засобів в систему інтеграції до зарубіжного досвіду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_APSN_2019/Economics/47983.doc.htm
68. Тимченко О. Р. Становлення і розвиток лізингу в Україні / О. Р. Тимченко // Вісник НБУ. – № 2. – 2017. – С. 29.
69. Томчук О. Ф. Ефективність використання основних засобів та резерви перевищення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_DN_2020/Economics/61190.doc.htm
70. Олексюк О. С. Системи підтримки прийняття фінансових рішень на мікрорівні: Монографія. / О. С. Олексюк // К.: Наук. думка – 2018. – 508 с.
71. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання, доповнене та 0-75 перероблене. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарнийі. Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк. За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. – К.: Основа, 2016 – 448 с.
72. Фаріон І. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / І. Д. Фаріон // Тернопіль: Економічна думка, 2018. – 455 с.
73. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / За ред. Е. К. Кірейцева. – К.: 2020. – 496 с.
74. Цал-Цалко О. С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз: навч. О. С. Цал-Цалко [2-е вид., перероб. і доп.]. – К.: ЦУЛ, 2012. – 360 с.
75. Цивільний кодекс України від 16.01.2013 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – № 11. – 2013. – С. 461.
76. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік / Н. В. Чебанова. К.: Академія, 2020. – 672 с.
77. Чекмарева Е. Н. Правовое обеспечение лизинга / Е. Н. Чекмарева // Хозяйство и право. – №6. – 2014. – С.21.

78. Черевко Г. В. Лізинг: реалії, проблеми, перспективи / Г. В. Черевко, Г. Б. Калитка // *Фінанси України*. – № 2. – 2019. – С.40 – 46.
79. Черевко Г. В. Лізинг: реалії, проблеми, перспективи / Г. В. Черевко // *Фінанси України*. – №3. – 2019. – С. 15 – 19.
80. Чорна І. О. Ефективність використання основних виробничих фондів та пропозицій щодо їх поліпшення на підприємстві [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua/>
81. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку / В. Г. Швець. – К.: Знання, 2014. – 302 с.
82. Економіка невизначеності: практичний погляд на проблему: монографія / за ред. В.І. Грушка. - К.: Університет "КРОК", 2021. - 503 с.
83. Грушко В.І. Фінанси: підручник / В.І. Грушко, О.С. Наконечна, О.Г. Чумаченко; за ред. д.е.н., проф. В. І. Грушко. - К.: Видавництво Ліра-К, 2019. - 600 с..
84. Румик І.І. Управління фінансово-господарською діяльністю інтегрованих підприємств на інноваційних засадах / І. І. Румик, О. О. Пилипенко // *Вчені записки Університету "КРОК"*. - 2021. - № 2(62). - С. 166-175. - DOI 10.31732/2663-2209-2021-62-166-175

ДОДАТКИ

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Жу»

Телефон : +38 0412 576 191

вул. Садова, 4
с. Оліївка
Житомирський р-н.
Житомирська обл.
Україна 12402

«24» вересня 2021 р.

ЗВІТ

ПРО ВИСНОВКИ ПРОЦЕДУРИ З ВІДБОРУ СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Жу» (далі - Товариство) відповідно до Протоколу Загальних Зборів Учасників Товариства (протокол від 23.09.2021 р.) звітує про обрання переможця Конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності, які можуть бути призначені для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності за 2021 рік.

Реквізити Товариства

ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Жу», код ЄДРПОУ 39544054, адреса: вул. Садова, 4, с. Оліївка, Житомирський район, Житомирська область, 12402, Україна, тел.: (0412) 57-61-22, ksua-zv@kroschu.com, веб-сайт <https://kroschu.com.ua/>

Мета Конкурсу

Відбір на конкурсних засадах суб'єктів аудиторської діяльності для проведення аудиту фінансової звітності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Жу» за 2021 рік.

Учасники Конкурсу

ТОВ «КПМГ-Україна», Компанія «Делойт», ТОВ «БДО», ТОВ «А1», компанія «Крестон Джі Сі Джі», ТОВ «Бейкер Тіллі Україна»

Переможець Конкурсу

ТОВ «Бейкер Тіллі Україна»

Кредитний ризик

Кредитний ризик - це ризик того, що контрагент не виконає своїх зобов'язань за фінансовими інструментами або за контрактом, що призводить до фінансових втрат. Для Товариства типовий кредитний ризик від операційної діяльності (насамперед щодо дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги) та фінансової діяльності в т.ч. депозити в банках та фінансових установах, операції з іноземною валютою та іншими фінансовими інструментами.

Фінансові інструменти, які потенційно можуть призвести до значної концентрації кредитного ризику Товариства, складаються в основному з грошових коштів та їх еквівалентів, а також дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги.

Максимальний кредитний ризик для Товариства на 31 грудня складався з наступного:

Найменування	Сума на 31.12.2019, тис. грн.	Сума на 31.12.2020, тис. грн.
Довгострокова дебіторська заборгованість	24 586	18 860
Грошові кошти та їх еквіваленти	82 233	107 186
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 131	181
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	89 910	44 271
Інша поточна дебіторська заборгованість	3	-
Разом	197 864	170 498

Грошові кошти та їх еквіваленти розміщуються в українських банках.

Дебіторська заборгованість представлена за вирахуванням резервів сумнівної заборгованості. Товариство не вимагає застави за фінансовими активами. Концентрація кредитного ризику стосовно дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги обмежується тим фактом, що клієнтська база Товариства включає значну кількість клієнтів, які вважаються пов'язаними сторонами.

Керівництво розробило кредитну політику, і потенційні кредитні ризики постійно відслідковуються. Оцінка ризику здійснюється за всіма замовниками, які кредитуються на суму, що перевищує певний ліміт. Кредитний ризик, що виникає за фінансовими операціями, знижується шляхом диверсифікації, вибору контрагентів виключно з високим кредитним рейтингом і шляхом встановлення лімітів сукупного кредитного ризику за кожним контрагентом. Кредитний ризик Товариства відслідковується й аналізується в кожному конкретному випадку, і керівництво Товариства вважає, що кредитний ризик адекватно відображений у резервах на покриття збитків від зменшення корисності активів.

Станом на 31.12.2020 року аналіз по строках погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги Товариства представлений у примітці IX «Дебіторська заборгованість» до цієї фінансової звітності.

XXV. Події після дати балансу

Значних подій, що відбулися після дати балансу не було.

Директор фінансовий Гьобель Мартін

Головний бухгалтер Лавренюк А.П.

